

DOLNOŚLĄSKA

SOLIDARNOŚĆ

Nr 6 (370) • Wrocław, 23.06.2016 r. • ISSN 1641-0688 • redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl

2 Minister Szwed
w Regionie

5 Toyota Wałbrzych

8 Wrocławskie obchody
Czerwca '76

15 Moda w PRL

Komitet Inicjatywy Ustawodawczej
Ustawy o ograniczaniu handlu w niedziele
www.wolnaniemiedziela.pl

PODPISZ SIĘ

pod projektem
ustawy
o ograniczeniu
handlu
w niedziele

więcej na str. 3

Minister Stanisław Szwed w ZR

Na czerwcowym posiedzeniu Zarządu Regionu gościł wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej Stanisław Szwed. Wcześniej działacze dolnośląskiej „Solidarności” zajmowali się sprawami bieżącymi.

Po zdaniu relacji z prac prezydium przewodniczący Zarządu Regionu Kazimierz Kimso zrelacjonował zebranym posiedzenie Rady Ochrony Pracy z 7 czerwca br., w którym uczestniczył. Przyjęto wówczas sprawozdanie Państwowej Inspekcji Pracy za ubiegły rok. W 2015 roku inspektorzy PIP przeprowadzili 88,3 tys. kontroli w 71,4 tys. podmiotów. Działania prewencyjno-promocyjne skierowano do 157 tys. adresatów.

Podczas omawiania spraw związanych z Dolnym Śląskiem omówiono sytuację w podwrocławskich Biskupicach Podgórnym. Działające tam firmy z sektora teleelektronicznego (np. LG Electronics) borykają się z lawinowym spadkiem zamówień. Pracownikom zatrud-

Kolejnym ważnym problemem omawianym podczas czerwcowych obrad ZR była kwestia związana z m.in. projektami nowelizacji Prawa wodnego, rozporządzeniami dotyczącymi klasyfikacji stanu wód powierzchniowych czy środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. O tym, jak te regulacje uderzą w przemysł chemiczny w naszym kraju, opowiadał zebranym szef „Solidarności” z zakładu PZZ Rokita w Brzegu Dolnym Andrzej Lech. W jego opinii drakońskie normy czystości wody, za których przekroczenie zakłady z branży chemicznej mają płacić kary spowodują zagrożenie stabilności zatrudnienia dla około 3 tysięcy osób, jeśli wziąć pod uwagę sam zakład w Brzegu Dolnym i jego ko-

operantów. W skali całego kraju ta liczba wzrasta do kilkudziesięciu tysięcy osób. W opinii działacza źle się stało, że treść aktów prawnych minister środowiska konsultował jedynie ze stowarzyszeniami ekologicznymi. Andrzej Lech zauważył też, że w sąsiednich Niemczech te normy dla przemysłu chemicznego są dwukrotnie niższe. – Proszę was koledzy, abyście się zajęli tą sprawą – apelował Lech. Zarząd Regionu zajął stanowisko w tej kwestii, a zastępca przewodniczącego Radosław Mechliński zauważył, że w Radzie Dialogu Społecznego utworzone będzie forum, które zajmować się będzie sprawami związanymi z ochroną środowi-

Pracował w Fabryce Pił i Narzędzi „Wapienica” S.A. w Bielsku-Białej. Od 1980 roku jest członkiem NSZZ „Solidarność”. Był zastępcą przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Regionu Podbeskidzie, a także przewodniczącym sekcji metalowców. Od 2006 roku przewodniczył obradom Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”. Posel na Sejm RP III, V, VI, VII i obecnej VIII kadencji. W parlamencie pracował w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (jako wiceprzewodniczący), podkomisji stałej ds. nowelizacji Kodeksu Pracy i Podkomisji stałej ds. rynku pracy, a także w Komisji Nadzwyczajnej ds. zmian w Kodyfikacjach. Obecnie jako Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zajmuje się departamentami: prawa pracy, rynku pracy, funduszy, a także dialogu i partnerstwa społecznego. Wchodzi w skład Rady Dialogu Społecznego powołanej przy Prezydencie RP. Dodatkowo do kompetencji Wiceministra Szweda należą: Ochotnicze Hufce Pracy, Centralny Instytut Ochrony Pracy oraz Centrum Partnerstwa Społecznego – „Dialog”.

ską ponadto podczas najbliższego spotkania premiera Morawieckiego z przedstawicielami RDS warto będzie zwrócić jego uwagę na projekt tych regulacji i ich konsekwencje dla przemysłu chemicznego.

Działacze omówili też problem zatrudniania cudzoziemców. Kazimierz Kimso zwrócił uwagę, że zdarzają się oferty pracy dla osób głównie z Ukrainy za bardzo niskie stawki daleko poniżej płacy minimalnej. Związkowcy przyjęli stanowisko, w którym m.in. z niepokojem wskazują na zagrożenie płynące z zatrudniania cudzoziemców w tzw. szarej strefie i domagają się większej kontroli ze strony państwa nad warunkami zatrudniania

cudzoziemców i zdecydowanych działań wobec dyskryminacji polskich pracowników.

25-lecie działalności mediatorów została wyróżniona dyplomem.

Gość obrad

Krystyna Kochan

Rozmawiano także o akcji zbierania podpisów pod obywatelskim projektem zakazu handlu w niedzielę. Związkowcy zgodnie podkreślali, że trzeba zmobilizować jak najwięcej osób, choć mają świadomość, że nie jest to dla wszystkich sprawa oczywista. Badania opinii publicznej prowadzone na przestrzeni ostatnich lat wskazują na stopniowo zwiększającą się aprobatę dla niedzieli wolnej od handlu.

W części poświęconej wolnym wnioskowi omawiano kwestię przygotowań do obchodów rocznicy protestów sierpniowych z 1980 roku. Małgorzata Calińska-Mayer poinformowała, że podczas niedawnej konferencji w warszawskim Centrum Dialog poświęconej

Podczas ponad dwugodzinnego spotkania z działaczami dolnośląskiej „Solidarności” wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej Stanisław Szwed przedstawił zebranym dotychczasowe dokonania resortu, którym kieruje oraz mówił o planach ministerstwa na najbliższe 2 lata.

Przypomniał, że od 1 stycznia 2017 roku obowiązywać będzie stawka 12 zł za godzinę od umów–zleceń. Minister podkreślił, że będzie ona waloryzowana.

Powstanie komisja nadzwyczajna ds. kodeksu pracy. Swoją działalność rozpocznie od września br. A w zespole oprócz ekspertów rządowych będą też eksperci strony społecznej. Na jej czele będzie stał

Zygmunt Stelmach

Andrzej Lech

nionym na na czas określony nie przedłuża się umów i zastępuje ich pracownikami zza wschodniej granicy zatrudnionymi w agencjach pracy tymczasowej.

Zarząd Regionu zajął stanowisko w tej sprawie (patrz str. 3).

FOT. JANUSZ WOLNIAK

FOT. JANUSZ WOLNIAK

obecny wiceminister Michał Zieliński, który w przeszłości był prawnikiem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

Czas pracy i stosunki pracy

to będą główne priorytety – ocenił Szwed.

Resort zajmie się też zmianą ustawy o agencji pracy tymczasowej, choć wiceminister podkreślił, że widoczne jest dla niego działanie grup nacisku, aby tego nie robić. Miał tu na myśli serię artykułów w prasie dowodzących, że ewentualna zmiana w ustawie spowoduje wzrost bezrobocia.

Trwają prace nad nowelizacją ustawy o związkach zawodowych. Prawdopodobnie nowa ustawa wejdzie w życie jesienią i do związku będą się mogły zapisać wszyscy zatrudnieni. Będzie to zgodne z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z czerwca 2015 roku. Wydane orzeczenie potwierdzało

prawo do zrzeszenia się w związku nie tylko etatowców, ale i osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne a także samozatrudnionych. Nowelizacja zawierać też będzie bardziej ściśle określenie, czym jest doraźna czynność związkowa oraz podwyższy próg reprezentatywności związków zawodowych.

Minister Szwed odnosząc się do przyjętego przez ZR stanowiska w sprawie cudzoziemców, przedstawił stan prac rządu nad wdrożeniem dyrektywy sezonowej, dotyczącej zatrudniania cudzoziemców. Wejdzie ona w życie od 1 stycznia 2017 r. W tym roku obywatele Ukrainy będą jeszcze zatrudniani na podstawie tzw. oświadczeń. W 2015 wydano 800 tys takich oświadczeń, ale pracowało na ich podstawie pół miliona Ukraińców. Reszta zapewne potraktowała Polskę jako kraj tranzytowy, część znalazła zatrudnienie w szarej strefie – przypuszcza minister.

– Wiem, że w tym towarzystwie nie ucieknę od tematu emerytur – mówił Stanisław Szwed. Jego zdaniem prace opóźniają się ze względu na obliczanie kosztów, jakie pociągnęłyby dla budżetu ewentualne uwzględnienie kryterium stażowego. Samo obniżenie wieku do 65 lat i 60 dla kobiet mogłoby zostać wprowadzone od mniej więcej połowy 2017 roku. Dokładniejsza data uzależniona jest od możliwości przekształcenia systemu w ZUS-ie.

Związkowcy pytali m.in. o szansę na zmianę ustawy o promocji zatrudnienia. Stanisław Szwed odpowiedział, że jest za tym, aby tę ustawę zmienić i będzie do tego dążył. Dopytywano też ministra o obniżenie wieku emerytalnego. Mówiły o tym m.in. działaczki oświatowej „Solidarności” – Krystyna Szewczyk i Danuta Utrata.

MARCIN RZACZKOWSKI

Wolna niedziela

Zawiązał się społeczny komitet inicjatywy ustawodawczej „Wolna Niedziela”, w którego skład weszli przedstawiciele m.in. Związku Rzemiosła Polskiego, Akcji Katolickiej, Polskiej Izby Handlowej i NSZZ „Solidarność”.

Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwrócił się do nas z prośbą o pomoc w zbieraniu podpisów pod projektem ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele.

ZR gorąco apeluje do wszystkich o aktywne włączenie się do akcji zbierania podpisów pod tą niezwykle cenną inicjatywą (informacje i formularze – patrz <http://solidarnosc.wroc.pl/wolna-niedziela-zbieramy-podpisy>).

Zebrałe listy z podpisanymi proszę dostarczyć do siedziby dolnośląskiej Solidarności we Wrocławiu (pl. Solidarności 1/3/5, I piętro, pok. 124) **najpóźniej do 20 sierpnia 2016 r.**

Projekt ustawy dostępny jest na stronie internetowej www.solidarnosc.org.pl, www.solidarnosc.org.pl/sbhiu oraz www.wolnaniiedziela.pl

W badaniach własnych, które przeprowadził pomysłodawca projektu Krajowy Sekretariat Banków, Handlu i Ubezpieczeń NSZZ „Solidarność” w grupie prawie 1000 osób zatrudnionych w sklepach wielkopowierzchniowych otrzymano wyniki jednoznacznie wskazujące na potrzebę posiadania przez pracowników wolnej niedzieli. Wyłącznie 2 procent pracowników uznało, że korzystnym rozwiązaniem byłaby wypłata dodatkowego wynagrodzenia za pracę w te dni. Chęć posiadania przez pracowników wolnej niedzieli zamiast otrzymywania dodatków za pracę poddyktowana jest ponadto wysokością

wynagrodzeń zasadniczych w sektorze handlu. Przy średniej zarobków niewiele przekraczającej minimalne wynagrodzenie za pracę dodatki za pracę w niedziele miałyby zdnaniem pracowników niezauważalny i nieodczuwalny ekonomiczny charakter. Na potrzebę traktowania pracy w niedzielę jako czynnika stresogennego wskazują wyniki badań prowadzonych w sektorze handlu w ramach projektu „Wpływ poprawy psychospołecznych warunków pracy na ograniczenie kosztów ekonomicznych w firmach przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne” realizowanego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi oraz Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Ponad 93% pracowników handlu w grupie badawczej uznała, że konieczność pracy w niedziele jest czynnikiem uciążliwym i stanowi zagrożenie. Wyniki badań prowadzonych w projekcie ujawniły ponadto wysoki poziom stresogenności pracy w handlu. Również przeprowadzone przez firmę doradczą NEXTMEN w 2015 roku badania dotyczące stresogenności pracy w handlu potwierdzają, że ponad 70% pracowników za działanie utrudniające godzenie życia zawodowego i rodzinnego oraz przyczynę przewlekłego stresu i zmęczenia uznaje pracę w niedziele. Na wpływ pracy w niedzielę na zdrowie pracowników wskazują badania podjęte przez Stowarzyszenie Zdrowa Praca, a reprezentująca je doktor Katarzyna Orłak potwierdza, że ograniczanie pracy w weekendy, a zwłaszcza w niedziele, jest pożądane społecznie z powodów zdrowotnych.

Red.

STANOWISKO

Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. sytuacji w zakładach funkcjonujących w TSSE Biskupice Podgórne

Zarząd Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” z niepokojem obserwuje sytuację związaną z nieprzedłużaniem umów o pracę i znacznym spadkiem produkcji w przedsiębiorstwach funkcjonujących na terenie tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Biskupicach Podgórnych.

W perspektywie kończących się umów zawartych pomiędzy inwestorami a TSSE zagrożonych utratą pracy jest bezpośrednio co najmniej 4200 pracowników z powiatów: dzierżoniowskiego, ząbkowickiego, kłodzkiego, wałbrzyskiego, jaworskiego, legnickiego, świdnickiego, strzeleckiego, średzkiego, strzegomskiego i innych. Po uwzględnieniu zatrudnienia w firmach kooperujących oraz procesu zastępowania polskich pracowników cudzoziemcami na rynek pracy trafi w konsekwencji kilkanaście tysięcy osób poszukujących zatrudnienia.

Niezbędnym staje się wprowadzenie uregulowań ustawowych w celu zabezpieczenia finansowego dla pracowników tracących zatrudnienia bez względu na rodzaj zawartej umowy w postaci obligatoryjnych odszkodowań. Konieczne jest również zawarcie w umowie inwestorskiej klauzuli nakazującej zawieranie umów o pracę na czas nieokreślony z pracownikami po okresie próbnym.

STANOWISKO

Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. projektów aktów prawnych przygotowywanych przez Ministerstwo Środowiska

Zarząd Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” z niepokojem przyjął informację o przygotowywanych przez Ministerstwo Środowiska projektach aktów prawnych tj. ustawy Prawo Wodne, aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami i rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzch-

niowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.

Wymienione wyżej projekty, w zaproponowanym kształcie, stanowią pośrednie zagrożenie dla wielu sektorów przemysłowych, w tym m. in., przemysłu chemicznego, ponieważ doprowadzą do istotnego spadku rentowności wielu firm z uwagi na drastyczny wzrost kosztów poboru wody i odprowadzania ścieków, likwidacji wielu miejsc pracy, a także do spadku wpływów z podatku CIT.

Zarząd Regionu zwraca się do rządu RP o uwzględnienie opinii Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego oraz związków zawodowych i przyjęcie w założeniach do powyższych projektów takich rozwiązań, które wyeliminują negatywne skutki i zagrożenia dla przemysłu chemicznego.

STANOWISKO

Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. zatrudniania obcokrajowców

Zarząd Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” z niepokojem obserwuje

Dokumenty ZR

coraz powszechniejszy proces wzrostu szarej strefy zatrudniania obcokrajowców.

Mechanizm tego zjawiska polega na coraz mniej kontrolowanym przez urzędy pracy wydawaniu pozwoleń na pracę bez możliwości kontroli, czy tak dzieje się w istocie.

Ogromna ilość obcokrajowców jest zatrudniania na czarno albo na umowach, od których nie są przekazywane składki na ubezpieczenia społeczne oraz podatki w takiej wysokości, jak nakazuje prawo. Mamy też sygnały, że polscy pracownicy są w niektórych zakładach dyskryminowani względem zagranicznych, mając w przydziale czynności znacznie większe obciążenia na równoległych stanowiskach pracy niż ich partnerzy z zagranicy.

Uważamy, że należy ustanowić takie prawo, by te patologie wyeliminować z naszego rynku pracy. Oczekujemy od rządu zwiększenia ilości inspektorów pracy i wprowadzenia przepisów regulujących te stosunki pracy, tak by polski pracownik w żadnej mierze nie czuł się dyskryminowany.

Wrocław, 13.06.2016 r.

Redagują:
Marcin Raczkowski (redaktor naczelny),
Paweł Chabiński, Janusz Wolniak

Skład komputerowy:
Sławomir Kowalik

Adres:
53-661 Wrocław, pl. Solidarności 1/3/5
I piętro, pok. 121
tel.: 71 78 10 157;
faks: 71 355 15 65

e-mail:
redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl

Wydawca: Region Dolny Śląsk
NSZZ „Solidarność”

Druk: Polskapresse Sp. z o.o.

Nakład: 6500 egz.

Numer zamknięto:
22.06.2016 r.

Redakcja zastrzega sobie prawo
do redagowania i skracania tekstów.

strona internetowa Regionu Dolny Śląsk NSZZ „S”:
www.solidarnosc.wroc.pl

Nifco – jest potencjał

Wyruszamy skoro świt, aby uniknąć korków we Wrocławiu. Do Świdnicy docieramy na 9. Parkujemy na zakładowym parkingu Nifco. Od 2012 roku istnieje tu organizacja związkowa NSZZ „Solidarność”.

To w tym zakładzie jeden z przedstawicieli zarządu kilka lat temu wysunął absurdalne oskarżenie pod adresem pracowników, że ze stołwki znikają łyżki. Załoga zawrzała i między innymi z tego gniewu powstała tu organizacja związkowa. – Inny zarząd, inne czasy – wspomina przewodnicząca zakładowej „Solidarności” Violetta Hanuszczyk. Woli mówić o dniu dzisiejszym. Nie ma pompy – jest zwyczajna związkowa działalność – opowiada.

Są małe sukcesy takie jak dodatkowa premia, dodatek za pracę w systemie czterobrygadowym, pięciominutowe przerwy co godzinę dla osób ze zmiany stojącej. Udało się wybronić przed zwolnieniem kilku osób. W zakładzie jest od 2 lat zakładowy fundusz świadczeń społecznych. Wybrany też został społeczny inspektor pracy. Czy teraz wszystko pracownikom idzie jak z płatka? Oczywiście nie, ale w zakładzie w kilkusetosobowej załodze działa ponad 80 osób zrzeszonych

w Związku. Pewnie byłoby bardziej skuteczni, gdyby zapisało się więcej osób.

– Tu jest potencjał do dalszego rozwoju – twierdzą pracownicy działu rozwoju Związku w Regionie Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”. Podczas kilkugodzinnego dyżuru na stołówce starają się przełamać barierę nieufności u osób, które jeszcze nie wstąpiły do Związku. – Kierownik nie trzyma naszej strony – narzeka jedna z pań. – Nie musi się liczyć, bo i tak on nic bez decyzji zarządu na waszą korzyść nie zrobi. Im będzie was więcej tym bardziej będą się z wami liczyć – przekonują pracownicy ZR Dolny Śląsk, podając przykład

pracowników jednej z sieci handlowej swobodnie rozgrywanych w kwestii regulaminu pracy i płacy przez menedżerów. Sytuacja pracowników zmieniła się dopiero, gdy zorganizowali się w kilkusetosobowy związek i stali się dla zarządu partnerem, którego nie dało się już zignorować. Innym problemem jest bark komunikacji pomiędzy pracownikami następujących po sobie zmian.

W Nifco ponad 600 osób ma umowę o pracę. W tym wielu na czas określony. Jest też duża grupa (niemal 200 osób) zatrudnionych w agencjach pracy tymczasowej. Pracują także emigranci z Ukrainy. Ci ostatni przeważnie w systemie równoważnego czasu pracy. Przez czas trwania dyżuru do osób z dwóch hal przychodzących do zakładowej stołówki na przerwę przysiadają się pracownicy działu rozwoju Związku. Nie jest to ich ostatnia przed sezonem urlopowym wizyta w tym zakładzie. Chodzi o to, by dawać tym niezdecydo-

Violetta Hanuszczyk

wanym rzetelne informacje o tym, co może dać pracownikom jeszcze liczniejsza organizacja. Nie ma sensu nachalnie nagabywanie ludzi, aby zapisywali się do Związku. Nowe deklaracje ma przewodnicząca zakładowej „Solidarności”. Można do niej dotrzeć i zapisać się.

Przed południem opuszczamy stołówkę. Violetta Hanuszczyk wraz z koleżankami ma jeszcze do przeprowadzenia wybory uzupełniające do Komisji Zakładowej – jeden z działaczy KZ zwolnił się z pracy i zgodnie z ordynacją przeprowadzono tu wybory.

MARCIN RACZKOWSKI

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

Nifco Poland sp. z o.o. funkcjonuje na terenie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” w Świdnicy. Nifco to japoński potentat części dla przemysłu samochodowego. Produkuje plastikowe elementy (m. in. ruchome kratki wentylacyjne, zamykane schowki samochodów, nity, pierścienie i zaciski) dla takich firm, jak: Ford, Suzuki, Skoda, Porsche, Hyundai, Toyota. Koncern powstał w 1967 roku, dziś ma kilkadziesiąt fabryk, w 14 krajach Azji, Ameryki i Europy, zatrudnia ponad ok. 8 tysięcy pracowników. W Polsce firma obecna jest od 2006 roku. (Informacje zaczerpnięte z www.kapitaldolnoslaski.pl).

Protest związkowy

Brak koncesji oznacza zwolnienia

W samo południe 24 maja przed kopalnią w Rybnicy Leśnej koło Wałbrzycha rozległy się syreny i okrzyki – Chcemy pracy! Pracujący tam górnicy oflagowali budynek, wywiesili transparenty a sami ubrali się w kamizelki z logo związku „Solidarność”. A wszystko dlatego, że od zeszłego roku nie ma tam już wydobywania.

Kopalnia nie dostała koncesji na nowe odstrzały, mimo że ma wszystkie stosowne dokumenty, opinie i pozwolenia. Decyzję pozwalającą na ponowne wydobywanie melafiru, rzadkiego surowca służącego do budowy dróg i torów kolejowych, może wydać burmistrz Mieroszowa, Marcin Raczyński.

Historia protestu

Wiceprzewodniczący Zarządu Regionu Radosław Mechliński przypomniał, że ten protest trwa tak naprawdę już od roku, a chodzi w nim o przywrócenie możliwości funkcjonowania zakładowi pracy. Kopalnia w Rybnicy nie otrzymała ponownej koncesji na wydobywanie kamienia. Jeśli jej w dalszym ciągu nie otrzyma, to jest prawdopodobne, że wkrótce pracodawca ten

zakład zamknie i zwolni ludzi. To kilkadziesiąt bezpośrednich miejsc pracy, ale wraz z kooperantami to daje już kilkaset. Jest to bardzo niepokojące, bo dzieje się to w regionie objętym strukturalnym bezrobociem.

Pracownicy kopalni melafiru w Rybnicy Leśnej są zrzeszeni w „Solidarności”. Pod tymi emblematami wyszli zwartą grupą pod nasyp kopalni, by w obecności zgromadzonych mediów wyrazić swój wielki żal i pretensje do władz, które mogą doprowadzić do likwidacji ich miejsc pracy.

Wywoź tylko surowiec

Dziwi ich bardzo, że mimo pozytywnej decyzji środowiskowej, urząd w Gminie Mieroszów zwleka z decyzją. A zakład funkcjonuje tylko dlatego jeszcze, że zgromadzono

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Przed mediacją w wałbrzyskiej Toyocie

Nieobiektywny, przestarzały i niedziałający system oceny pracowników (...) nie odzwierciedla ich wysiłków i celów, które realizowali” - tak ocenili związkowcy ten system

O tym, że nie wszystko w wałbrzyskiej Toyocie przebiega, tak jak można by oczekiwać od koncernu cieszącego się renomą w branży motoryzacyjnej, ale i stawianej za wzór w wielu podręcznikach zarządzania, świadczyło choćby wspólne wystąpienie działających tu związków zawodowych w lutym. W skrócie – reprezentantów załogi zbulwersowała informacja wysłana do pracowników. Przekaz z niej płynący sugerował, że wypłacanie pensji na czas, przekazywanie składki do ZUS i stabilne zatrudnienie oraz szkolenia dla pracowników oznaczają, że w firmie jest bardzo dobrze. Związkowcy

(wówczas) oraz dziś (artykuł powstał po wizycie w zakładzie na początku czerwca br.) mają odmienne zdanie.

Brak w regulaminie wynagrodzenia ujęcia poszczególnych wartości brzegowych, na podstawie których pracownik miałby łatwość identyfikacji, za co w danym miesiącu dostał taką a nie inną płacę. Brak wyszczególnienia wszystkich premii składników, tego co jest wypłacane – wliczają.

Regulamin wynagradzania został stworzony kilkanaście lat temu (wtedy jeszcze nie było organizacji związkowej w Toyota Wałbrzych) i brak jest jego jednolitego zapisu. Do

tej pory jedyne, co się udało w tym względzie uaktualnić to aneks zawierający dodatek za pracę w nocy.

Kontrowersje wzbudza także system oceny pracowników. Zdaniem Sławomira Bielakiewicza, przewodniczącego zakładowej „S”, nie przekłada się na satysfakcję finansową pracownika. W protokołach mamy dowody, że pracodawca wielokrotnie przyznawał nam rację co do potrzeby rozmów na ten temat, ale nic z tego nie wynika.

„Nieobiektywny, przestarzały i niedziałający system oceny pracowników (...) nie odzwierciedla ich wysiłków i celów, które realizowali” - tak

ocenili związkowcy ten system w lutym br., dodając, że jego skutkiem są minimalne podwyżki wynagrodzeń.

Inaczej to ocenia zarząd wałbrzyskiej Toyoty. System i proces oceny zostały zaprojektowane tak aby w sposób możliwie bezstronny i sprawiedliwy doceniać wkład pracowników i ich zdolności.

I zgodnie z duchem Kaizeny Toyoty (czyli ciągłego usprawniania) każdego roku staramy się poprawiać nasze procesy aby były one coraz lepsze. Także i w tym roku wprowadziliśmy zmiany wychodzące naprzeciw postulatowi zgłaszanemu przez pracowników podczas poprzedniego procesu oceny.

W całym koncernie w Europie okazało się, że Toyota Wałbrzych ma najniższy wskaźnik zadowolenia pracowników – takie dane uzyskał Sławomir Bielakiewicz na posiedzeniu Europejskiej Rady Zakładowej. Nie ma nawet koncepcji, jak ten zły system oceny zmienić. Związek wysunął pewne wskazówki uwzględniające strukturę zakładu, ale pozostało to bez odzewu – dodaje.

W zakładzie Toyota „Solidarność” liczy około 500 pracowników na półtora tysiąca załogi. Gros związkowców to pracownicy produkcyjni. Łagodny i nastawiony na dialog sposób postępowania związkowców nie przynosił skutku. Bazując na tym,

że się dogadamy, że będziemy siadać do stołu – zarząd zdaniem związków wykazuje bierność w działaniu i od

10 lat toczy się dialog dla samego dialogu. Menedżerowie tworzą wewnętrzne procedury odrealnione od rzeczywistości – ocenia Bielakiewicz.

Stoimy na stanowisku, iż obecne funkcjonujące dokumenty dobrze spełniają swoją rolę. Jednak pozostajemy całkowicie otwarci na dalsze rozmowy. Naszym podstawowym założeniem jest osiągnięcie konsensusu w oparciu o dialog z przedstawicielami związków zawodowych – twierdzi zarząd firmy.

Spór zbiorowy, w jaki związki zawodowe działające w firmie weszły z zarządem wiosną to wyraz determinacji załogi. Wierzmy, że mediator Michał Kuszyk skieruje dialog społeczny w tym zakładzie na nowe tory.

Na 4 lipca przewidziany jest termin mediacji. Pytany o to, co się stanie, jeśli mediacja nie przyniesie skutku, Bielakiewicz mówi o dalszych przewidzianych prawem krokach.

MARCIN RACZKOWSKI

Sławomir Bielakiewicz

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

Spotkanie związkowców z Toyota Wałbrzych z pracownikami Działu Rozwoju Związku

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

Protest związkowy

FOT. JANUSZ WOLNIAK

tyle surowca, że można nim jeszcze handlować parę miesięcy, ale jak mówią, raczej nie do końca roku.

Zdaniem pracowników gmina w Mioszowie podchodzi do ich zakładu w sposób lekceważący. Wydaje się, że na razie górą jest lobby okolicznych mieszkańców, którzy przeciwni są wydobyciu. Jeden z ich przedstawicieli pojawił się podczas protestu, odczytując przed dziennikarzami zarzuty wobec zakładu. Twierdził, że tam

następuje degradacja środowiska, osiadają drogi, fundamenty domów a wartość nieruchomości idzie w dół. Protestujący przypominali, że ta kopalnia istnieje od 100 lat i za paręnaście powinna skończyć swój żywot. Zakład bardzo wiele zrobił dla rekultywacji otoczenia, nasadzając mnóstwo drzew. O tym się nie mówi – konstatowali rozżaleni pracownicy. Mówili, też że kłopoty robią nie mieszkający tu od dziesięcioleci mieszkańcy, tylko nowi,

(około, 20 tys. drzewek), zamiatanych drogach.

Wydobycie surowca kamiennego jest ważnym elementem strategii państwa. Ten rzadki surowiec potrzebny do dróg, torów kolejowych, jeśli nie będzie się wydobywać w Polsce, trzeba będzie sprowadzać z zagranicy.

Podczas wiecu pracownicy przyjęli stanowisko

którzy w ostatnich latach się tu w okolicy pobudowali.

Zakład chroni środowisko

Pracownicy chwalili się również dokonaniem zakładu dla lokalnej społeczności. Mówili o wyremontowanej drodze, zalesionej hałdzie

ws. wypracowania konsensusu społecznego. W całym tym sporze najważniejszy musi być człowiek podkreślał Radosław Mechliński, a fakt że Ochrona Środowiska wydała pozytywną opinię o zakładzie, świadczy o spełnianiu podstawowych norm, o co dzisiaj przecież nie jest łatwo.

Roman Serafin poprzedni przewodniczący „Solidarności” z dumą mówi, że 22 lata temu firma przeszła w ręce inwestora z Niemiec, ale dzięki temu nie padła, co było też zasługą Związku. Ten zakład potrzebny jest nie tylko tu zatrudnionym ludziom, ale Polsce – mówi.

JANUSZ WOLNIAK

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Maraton oświatowy we Wrocławiu

Od 1 do 4 czerwca dla regionalnej i krajowej oświaty miały miejsca ważne zdarzenia. Najpierw odbył się Regionalny Zjazd, później konferencja o standardach pracy nauczyciela, a na koniec dwudniowy Zjazd Krajowy z udziałem minister Anny Zalewskiej.

Podczas Walnego Zebrania Delegatów Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk gościem obrad obok przewodniczącego Kazimierza Kimso był szef Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Ryszard Proksa oraz wiceprzewodniczący Komisji Krajowej Tadeusz Majchrowicz.

Delegaci przyjęli szereg sta-

Tadeusz Majchrowicz

nowisk związanych z ważnymi sprawami oświatowymi. Dotyczyły one m.in. kwestii kierunków zmian w polskiej oświacie, podwyżek płac w oświacie, przywrócenia uprawnień emerytalnych, ujednoczenia godzin nauczycieli pedagogów, psychologów i logopedów, nauczycieli wspomagających czy też nauczycieli zawodu.

W stanowisku dotyczącym przywrócenia uprawnień emerytalnych delegaci wyrazili pogląd, że jest to jeden z najtrudniejszych zawodów, wymagający specyficznych predyspozycji psychofizycznych, co

zostało potwierdzone w 2006 roku przez Zespół Ekspertów Medycyny Pracy do Spraw Zweryfikowania Wykazu Prac w Szczególnych Warunkach i Wykazu Prac w Szczególnym Charakterze. Napisali w nim m.in.: „nie godzimy się na instrumentalne traktowanie nauczycieli, na których nakłada się coraz to nowe obowiązki, formułuje się coraz to wyższe wymagania i oczekiwania społeczne. Sprzeciwiamy się, aby kolejny raz nauczyciele stali się ofiarami oszczędności budżetowych!”. Dlatego też w ślad za tym stanowiskiem poszło kolejne dotyczące płac. WZD Międzyregionalnej Sekcji domagało się, aby rząd RP spełnił najważniejszą deklarację o priorytetowej roli edukacji w Polsce. Za tą deklaracją powinno pójść od stycznia 2017 r. przyznanie pracownikom oświaty uposa-

żeń godnych tej grupy zawodowej. W Stanowisku ws. płac znalazły się słowa: „Przede wszystkim domagamy się 20% podwyżki wynagrodzeń zasadniczych pracowników oświaty i wychowania, co pozwoliłoby powstrzymać względny spadek płac”.

Oświatowa „Solidarność” postulowała też rozwagę i spokój w przekształcaniu systemu edukacji, uzasadniając to tym, że nieustanne zmiany przepisów prawa oświatowego powodują niekorzystne zjawiska, obniżenie rangi i znaczenia edukacji. Utrudniają podstawowe i najważniejsze zadanie szkoły oraz nauczyciela, pracę dydaktyczną i wychowawczą z uczniem. W stanowisku ws. kierunków zmian w oświacie znalazł się zapis: „Uważamy, że wprowadzenie zmian powinno się zacząć od merytorycznej oceny skutków

Danuta Utrata – przewodnicząca Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania

realizacji obecnych i ewentualnego opracowania nowych podstaw programowych. Następnie należy rozważyć i ewentualnie wdrożyć zmiany systemu edukacji”.

Konferencja o standardach pracy

Płaca i warunki pracy są dla nas najważniejsze – powiedział Przewodniczący KSOiW NSZZ „Solidarność” Ryszard Proksa w czasie swojego wystąpienia na początku konferencji pt. Standardy pracy nauczyciela, która odbyła się 2 czerwca pod patronatem Głównego Inspektora Pracy i Ministerstwa

Edukacji Narodowej, których przedstawiciele uczestniczyli w konferencji.

Wszystkich gości spotkania witała prowadząca konferencję Danuta Utrata, a byli wśród nich: poseł Marzena Machałek, wojewoda wrocławski Paweł Hreniak, przedstawiciele ministerstwa edukacji narodowej, kuratorzy – Teresa Misiuk i Monika Kończyk. Do Wrocławia przyjechał też wiceprzewodniczący NSZZ „Solidarność” Tadeusz Majchrowicz. Owocnych obrad życzył też wszystkim Kazimierz Kimso – przewodniczący dolnośląskiej „Solidarności”.

Przy mikrofonie Ryszard Proksa - szef oświatowej „Solidarności”

Uczestnicy panelu Standardy pracy nauczyciela

Anna Zalewska – Minister Edukacji Narodowej

Nas nie stać na ciągle eksperymenty i incydentalne zmiany, musimy wypracować trwale standardy pracy nauczyciela – powiedziała Danuta Utrata, wprowadzając do dyskusji zaproszonych panelistów.

Minister Anna Zalewska na WZD Oświaty

Minister Anna Zalewska była gościem Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, które obradowało w dniach 3-4.06.2016 r. we Wrocławiu.

W swoim wystąpieniu 3 czerwca br. minister Anna Zalewska odniosła się do postulatu delegatów WZD o konieczności doprecyzowania art. 42 ust. 2 pkt 2 po likwidacji tzw. godzin karcianych i oświadczyła, że obecnie nie ma podstaw prawnych do tego, aby nauczyciele prowadzili nieodpłatne, dodatkowe zajęcia dydaktyczne, a wszystkie przypadki nadużyć w tym zakresie

radców zawodowych), objęciem zapisami ustawy Karta Nauczyciela nauczycieli placówek opiekuńczo-wychowawczych, wzmocnieniem roli nadzoru pedagogicznego w zakresie kompetencji kuratora oświaty dotyczącego uzgadniania arkuszy organizacyjnych oraz wzrostu wynagrodzeń od stycznia 2017 r.

Podczas obrad XXVIII sesji WZD przewodniczący Ryszard Proksa przedstawił informację z działalności Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” za okres 2014-2016. Przedstawiono także sprawozdanie z działalności Komisji Rewizyjnej KSOiW NSZZ „Solidarność”.

W części merytorycznej delegaci poruszyli szereg problemów dotyczących bieżącej sytuacji w oświacie. Przyjęto stanowiska w sprawach: płac, przywrócenia uprawnień emerytalnych, standardów zatrudniania nauczycieli, nieodpłatnych godzin, nagród jubileuszowych po 45 latach pracy, pensum specjalistów, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych i inne. Pozostałe dokumenty, które nie zostały przyjęte, skierowano do dalszych prac, którymi zajmie się najbliższa Rada Krajowej Sekcji.

TESK I ZDJĘCIA JANUSZ WOLNIAK

powinny być zaskarżane do wojewodów.

Podczas dyskusji delegaci WZD zwracali uwagę minister Zalewskiej na konieczność uregulowania spraw związanych m.in. z: przywróceniem jednolitego pensum dla nauczycieli specjalistów (logopedów, psychologów, pedagogów i do-

Poczet sztandarowy MSOiw NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk

Delegaci podczas obrad WZD Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”

STANOWISKO NR 1/2016

Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w sprawie płac nauczycieli w 2017 roku

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” domaga się od rządu RP zagwarantowania w ustawie budżetowej państwa na 2017 rok środków finansowych, które pozwolą objąć grupę zawodową nauczycieli podwyżką poziomu ich wynagrodzeń o 20%.

Obowiązująca kwota bazowa ustalona była w ustawie budżetowej na 2012 r. Od tego czasu do końca 2016 roku przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej również wzrosło o 20%. By wyrównać relacje swych uposażeń w stosunku do przeciętnej krajowej, ponad półmilionowa grupa nauczycieli oczekuje wzrostu płacy o taki sam wskaźnik.

Ponadto stanowczo domagamy się wdrażania wszelkich regulacji płac pracowników pedagogicznych w roku przyszłym oraz w kolejnych latach od 1 stycznia i odejścia od praktyki ich realizowania od 1 września każdego roku budżetowego. Ta dziwna i krzywdząca zasada miała obowiązywać doraźnie i wyjątkowo w latach 2009-2010. Według zapewnień przedstawiciela rządu RP miała być zniesiona. Tymczasem stała się regulą określającą mechanizm zmian poziomu wynagrodzeń nauczycieli.

Jednocześnie oczekujemy pilnych prac nad zmianą systemu wynagradzania nauczycieli, połączonego ze zmianą systemu finansowania zadań edukacyjnych.

STANOWISKO NR 2/2016

Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” ws. przywrócenia uprawnień wcześniej- szych emerytur dla nauczycieli

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” domaga się od rządu RP ponownego zaliczenia zawodu nauczyciela do kategorii prac o szczególnym charakterze, co umożliwi nauczycielom skorzystanie z prawa do przejścia na wcześniejszą emeryturę – zgodnie z dotychczasowym zapisem art. 88 ustawy Karta Nauczyciela.

Uważamy, że jest to jeden z najtrudniejszych zawodów, wymagający specyficznych predyspozycji psychofizycznych, co zostało potwierdzone w 2006 roku przez Zespół Ekspertów Medycyny Pracy do Spraw Zweryfikowania Wykazu Prac w Szczególnych Warunkach i Wykazu Prac w Szczególnym Charakterze.

Nie godzimy się na instrumentalne traktowanie nauczycieli, na których nakłada się coraz to nowe obowiązki, formułuje się coraz to wyższe wymagania i oczekiwania społeczne. Sprzeciwiamy się, aby kolejny raz nauczyciele stali się ofiarami oszczędności budżetowych!

Przywrócenie przepisów emerytalnych obejmujących nauczycieli obowiązujących przed 1 stycznia 2009 roku pozwoliłoby odzyskać zaufanie obywatela do państwa w zakresie dotrzymania praw nabytych. Potwierdziłoby również konstytucyjną zasadę równości wobec prawa wszystkich grup pracowniczych. Ponadto złagodzone zostałyby skutki przeprowadzenia zapowiadanej przez rząd RP reformy edukacji.

Odtworzenie zasad uzyskiwania uprawnień emerytalnych przez nauczycieli ma olbrzymie znaczenie, zwłaszcza w obliczu przewidywanego nizu demograficznego. Pozwoli na złagodzenie społecznych i ekonomicznych skutków zagrożenia zwolnieniami dużej grupy pracowników pedagogicznych.

STANOWISKO NR 3/2016

Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w sprawie określenia standardów zatrudnienia nauczycieli

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” domaga się od ministra edukacji narodowej określenia, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, standardów zatrudnienia nauczycieli.

Tak ustalone parametry powinny precyzować w szczególności liczbę nauczycieli na oddział, maksymalną liczbę uczniów w oddziale oraz liczbę obowiązkowych zajęć dla uczniów i wychowanków w poszczególnych typach i rodzajach szkół. Pozwoli to określić rodzaj obligatoryjnych i fakultatywnych usług edukacyjnych, uchroni samowolę jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ingerencji w proces dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczy, itp. Ponadto standaryzacja edukacji ujawni rzeczywisty poziom finansowania oświaty przez państwo, pozwoli na uporządkowanie systemu informacji oświatowej.

STANOWISKO NR 4/2016

Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w sprawie ujednoczenia tygodniowego wymiaru godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli pedagogów, psychologów i logopedów.

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” wnioskuje o podjęcie zdecydowanych działań w sprawie ujednoczenia tygodniowego wymiaru godzin zajęć prowadzonych przez pedagogów, psychologów i logopedów.

Delegaci WZD uważają, że zasadne jest wykreślenie z katalogu wymienionego w art. 42 ust. 7 pkt. 3 ustawy Karta Nauczyciela nauczycieli pedagogów, psychologów, logopedów oraz doradców zawodowych, dodanie w art. 42 ust. 3 liczby porządkowej „12” oraz uwzględnienie w tym zapisie wymienionych nauczycieli z jednoczesnym ustaleniem 20 godzin, stanowiących obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych dla tej grupy nauczycieli.

STANOWISKO NR 7/2016

Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” ws. dodatkowych niepłatnych obowiązkowych 1-2 godzin tygodniowo

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” sprzeciwia się mało precyzyjnym zapisom prawnym dotyczącym art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy Karta nauczyciela, tzw. godzin karcianych.

Przypominamy, że sprawa likwidacji godzin karcianych od lat jest naszym postulatem. Jednak proponowane przez rząd i Sejm RP nowe brzmienie ww. artykułu budzi sprzeciw środowiska oświatowego, może bowiem pogorszyć sytuację nauczycieli. Proponowana nowelizacja KN w tym zakresie jedynie zwalnia z liczbowego rozliczania tych godzin, ale ich rejestracja i tak będzie istniała, gdyż jest taka konieczność ze względu na organizację pracy szkoły. Taka sytuacja będzie prowadzić do różnicowania liczby godzin realizowanych przez nauczycieli zatrudnionych na tych samych stanowiskach.

Zdajemy sobie sprawę z konieczności prowadzenia zajęć uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów. Muszą jednak na te zajęcia znaleźć się fundusze (np. należy przywrócić godziny do dyspozycji dyrektora). Stąd też domagamy się zapewnienia środków finansowych na realizację zajęć uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów.

W razie niespełnienia postulatów nie wykluczamy podjęcia akcji protestacyjnej.

ZWRÓCILI POLSKĘ POLAKOM

Odsłonięcie tablicy na Psim Polu

25 czerwca 1976 roku podobnie jak robotnicy Ursusa, Radomia i Płocka, wrocławscy robotnicy również protestowali. Na pamiątkę tamtych wydarzeń we Wrocławiu, na Psim Polu, 22 czerwca została odsłonięta tablica upamiętniająca protest kilku tysięcy pracowników wrocławskich zakładów pracy – Pilmetu, Aspy, Hydralu i Polar. Ponad 70 z nich zostało wówczas wyrzuconych z pracy.

Na uroczystości była obecna pani Halina Klatka, żona jednego z nich i wraz z wiceprezydentem Adamem Grehlem, kuratorem dolnośląskim

Romanem Kowalczykiem i przewodniczącym ZR NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk Kazimierzem Kimso odsłaniała okolicznościową tablicę.

Następnie tablica została poświęcona przez ks. Wisława Karasia w obecności m.in. kapelana dolnośląskiej „Solidarność” ks. Stanisława Pawlaczka. Wśród przybyłych gości byli także przedstawiciel wojewody Damian Mrozek, radni Wojciech Błoński i Robert Pieńkowski, Wiesław Kucharski – dyrektor Ośrodka Pamięć i Przyszłość, Andrzej Ociepa – dyr. bibliotek miejskich, Eugeniusz Morawski – prezes Stowarzyszenia Osób Represjonowanych w Stanie Wojennym, organizacje zakładowe z pocztami sztandarowymi i rodziny uczestników zdarzeń.

Po przemówieniach pod tablicą, po odczytaniu m.in. listu od premier Beaty Szydło, uczestnicy ruszyli pochodem do pobliskiego Gimnazjum nr 2. Młodzież wykonała nieśmiertelne „Mury”, przemówił kurator oraz

okolicznościowy wykład wygłosił prof. Włodzimierz Suleja, autor książki „Wybrali godność... Czerwiec 1976 we Wrocławiu”.

Na trwale trzeba przywrócić pamięć o wrocławskim proteście – napisała w swojej rezolucji Rada Miejska Wrocławia.

Owoce niezłomności protestujących w 1976 roku była rezygnacja władz wprowadzenia drastycznych podwyżek cen oraz rozwój demokratycznej opozycji – napisała w liście do uczestników uroczystości premier Beata Szydło.

Garstka ludzi upomniała się o godność ludzi pracy – przewodniczący ZR NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk Kazimierz Kimso.

Wszystkim ludziom, ich rodzinom, tym którzy upomnieli się o godność w 1976 roku, należy się proste słowo dziękuję – kurator dolnośląski Roman Kowalczyk.

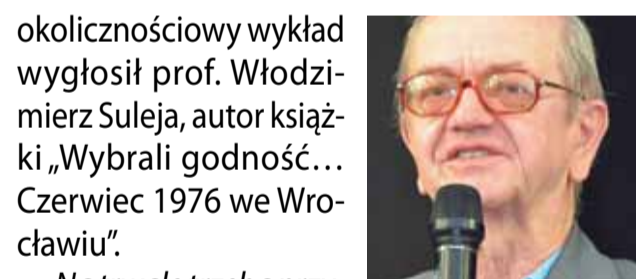
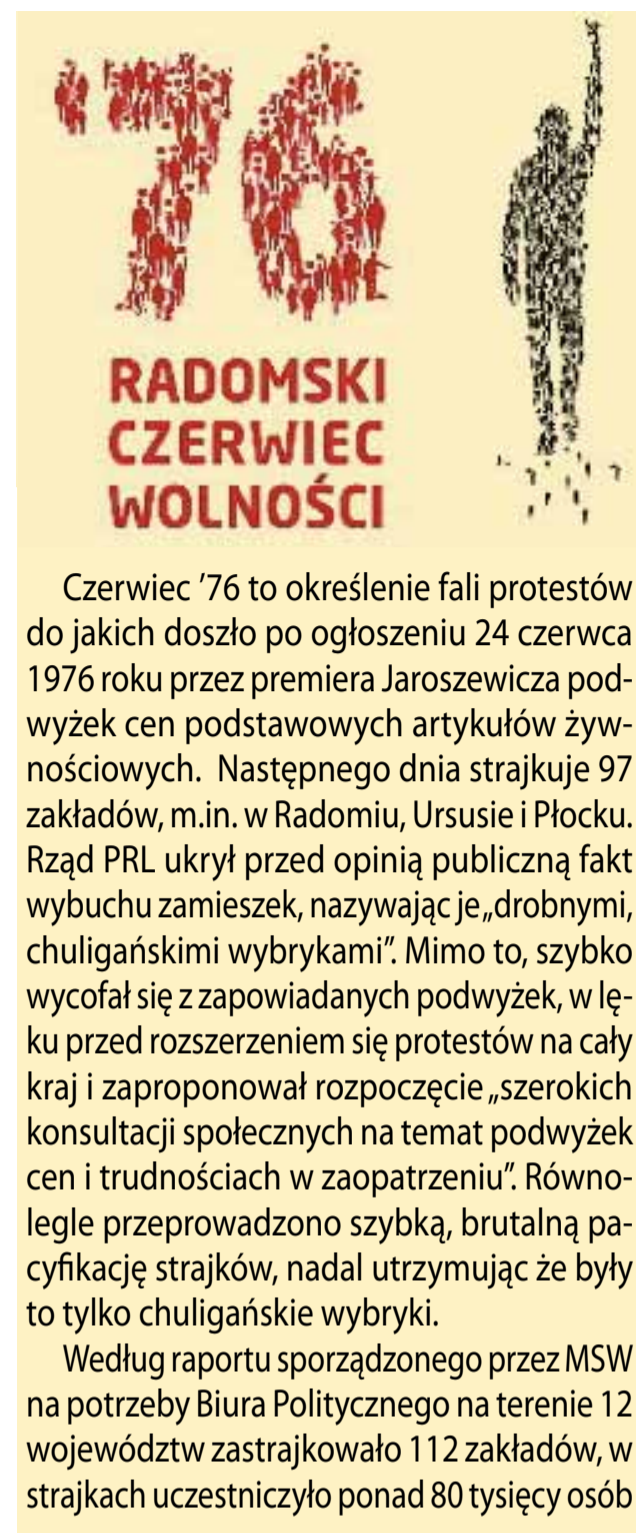
Te protesty doprowadziły w konsekwencji, w końcu lat 80., do całkowitego zburzenia murów – prof. Włodzimierz Suleja.

jw

Galeria zdjęć z uroczystości na stronie: solidarnosc.wroc.pl/w-1976-r-wybrali-godnosc

Występ młodzieży z wrocławskiego Gimnazjum nr 2

Prof. Włodzimierz Suleja

FOT. JANUSZ WOLNIAK

wROCK for FREEDOM – LEGENDY ROCKA

zaprasza na

KONCERT Z OKAZJI OTWARCIA

centrum
historii
zajezdnia

w XXXVI rocznicę powstania NSZZ Solidarność

27.08.16 godz. **16.30**

Zajezdnia MPK, ul. Grabiszyńska 184, Wrocław

Lady Pank TSA

The Klenczono Experience

Piosenki Krzysztofa Klenczono w klasycznych aranżacjach zagrają:

WOJCIECH HOFFMANN

(Turbo, ex-Czerwone Gitary) – gitary i śpiew

AREK MALINOWSKI

(ex-Czerwone Gitary) – gitara basowa i śpiew

MARIUSZ BOBKOWSKI

(Turbo) – perkusja i śpiew

bilety: **40 zł** – do 15.07, **45 zł** – przedsprzedaż, **50 zł** – w dniu koncertu

wejściówki (studenci i uczniowie): **30 zł** – do 15.07, **35 zł** – przedsprzedaż, **40 zł** – w dniu koncertu

Bilety dostępne w sieci salonów Empik, Saturn i MediaMarkt w całej Polsce oraz w serwisach: www.biletin.pl, www.ticketpro.pl, www.ebilet.pl, www.biletyna.pl
Rezerwacje: bilety@o2.pl www.wrockfest.pl

Dla członków „Solidarności” bilety
w promocyjnej cenie **25 zł**
dostępne w księgowości Zarządu Regionu

POLITYCZNE

21 milionów niewolników

Wg Human Rights Watch obecnie na świecie przymusowo pracuje około 21 milionów ludzi. Wiele z tych osób to dzieci. Podczas Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie (w dniach 30.05-10.06) HRW zabiega, aby 187 państw zrzeszonych w Międzynarodowej Organizacji Pracy opracowało traktat, w którym od firm działających na terenie tych państw wymagano by poszanowania praw człowieka na każdym etapie produkcji.

Wystąpienie polskiego delegata w MOP

Podczas trwającej od 30.05 do 11.06 sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy głos zabrał delegat pracowniczy Adam Gliksman z NSZZ „Solidarność” – Wieloletnie ignorowanie przez rząd głosu związków zawodowych i sprowadzanie ich znaczenia w dialogu społecznym do roli listka figowego doprowadziło w połowie 2013 r. do dramatycznej decyzji o ich rezygnacji z udziału w pracach instytucji dialogu społecznego w Polsce – podkreślił w swoim wystąpieniu. Dodał, że dopiero dwa lata później – 24 lipca 2015 r. – wobec zbliżających się wyborów parlamentarnych, spadającego poparcia społecznego i pod presją partnerów społecznych parlament uchwalił nową ustawę o radzie dialogu społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, która została przyjęta przez wszystkie strony z dużymi nadziejami.

Minimalne wynagrodzenie 2 tys. zł

Rząd przyjął założenia budżetowe na 2017 r. Ujęto w nim propozycję wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę na poziomie 2 tys. zł. Obecnie minimalne wynagrodzenia wynosi 1850 zł. Decyzja ws. minimalnego wynagrodzenia, jak podkreśliła premier, jest decyzją całego rządu. Rząd proponuje, aby minimalne wynagrodzenie za pracę w 2017 r. wynosiło 2 tys. zł brutto, co oznacza wzrost o 8,1 proc. (150 zł) w stosunku do 2016 r. (obecnie pensja minimalna to 1 tys. 850 zł brutto). Taką propozycję rząd przedstawił Radzie Dialogu Społecznego. Rada Ministrów przyjęła też propozycję zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2017 r. Rząd zaproponuje Radzie Dialogu Społecznego pozostawienie zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2017 r. na poziomie ustawowego minimum, wynoszącego 20 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2016 r.

Będziemy produkować samochody

Polska powinna zaistnieć w nowej rewolucji przemysłowej i rozpocząć na światową skalę produkcję autobusów i samochodów o napędzie elektrycznym – mówił w wywiadzie dla „Gazety Polskiej Codziennie” wicepremier, minister rozwoju Mateusz Morawiecki. Nawiązując do swojego wystąpienia podczas spotkania „Klubów Gazety Polskiej”, gdzie był pytany o stworzenie aut o napędzie elektrycznym, przypomniał, że gdy na świecie trwały rewolucje gospodarcze, Polska w nich nie uczestniczyła, „bo walczyliśmy o istnienie własnego państwa”. „Teraz gdy mamy rząd Prawa i Sprawiedliwości, możemy konkurować na polach, na których tworzy się nowy układ sił w gospodarce. Takim obszarem jest m.in. produkcja autobusów i samochodów o napędzie elektrycznym, wodorowym i mieszanym. Od kilku miesięcy w Ministerstwie Rozwoju we współpracy z Ministerstwem Energii pracujemy nad takim projektem” – dodał wicepremier.

Podpisane porozumienie płacowe

W maju br. zostało podpisane porozumienie pracownicze z Ministerstwem Środowiska. Po żmudnych i długich negocjacjach związkowcom udało się osiągnąć od 1 stycznia przyszłego roku gwarantowaną podwyżkę i to niezależnie od wejścia w życie ustawy Prawo wodne, gwarancję ciągłości zatrudnienia z zachowaniem warunków płacy oraz gwarancję wyjścia ze służby cywilnej. Jest też miękki zapis o możliwości uzyskania części podwyżki jeszcze w tym roku. Nie ustajemy w staraniach, aby zrealizować i ten punkt porozumienia – zapewniają w komunikacie związkowcy

z Krajowej Sekcji Pracowników Gospodarki Wodnej NSZZ „Solidarność”.

Czy potrzebne są urzędy pracy?

Nieprzerwanie od miesiąca spada w Polsce odsetek ludzi bezrobotnych. Na lokalnych rynkach pracy coraz trudniej jest pracodawcom znaleźć odpowiednich kandydatów do pracy. W coraz większej liczbie branż mamy już do czynienia z rynkiem pracownika, a nie pracodawcy. To szefowie firm coraz częściej szukają pracowników, a nie – jak do tej pory – pracownicy pracy. Większość rekrutacji przeniosła się do internetu. Czy w tych uwarunkowaniach urzędy pracy, które znamy mają jeszcze sens? – zastanawia się Gazeta Prawna.

Ponadto red. Karolina Nowakowska pisze, że coraz rzadziej, kiedy tracimy pracę, pierwsze kroki kierujemy do Urzędu Pracy. Jeśli już, to raczej po to, by uzyskać ubezpieczenie zdrowotne, a nie po to, by znaleźć pracę. Coraz częściej także rolę urzędów pracy na lokalnym rynku pracy przejmują agencje pracy tymczasowej. We wrześniu 2015 r. wyłączono z ewidencji bezrobotnych 251,8 tys. osób. 51,5 proc. z nich podjęło pracę oferowaną przez urzędy pracy, a prawie co piąty podjął pracę subsydiowaną. W całym trzecim kwartale ubiegłego roku tylko 25 agencji zrzeszonych w Polskim Forum HR znalazło pracę dla ponad 130 tys. osób. Liczba etatów, na których zostali zatrudnieni pracownicy tymczasowi wyniosła 64 tys.

KULTURALNE

Pamiętali o strajku w Gencjanie

Kwiaty pod obeliskiem upamiętniającym strajk z 1981 r. w jeleniogórskiej Gencjanie oraz spotkanie ze związkowcami z pobliskiej firmy PMP Group (światowy potentat w produkcji i serwisie maszyn używanych w branży papierniczej), wypełniły wtorkowe zajęcia (24 maja) przewodniczącego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk. Kazimierz Kimso spotkał się z szefem jeleniogórskiej „S” Franciszkiem Kopciem, przewodniczącym zakładowej „S” w PMP Group Włodzimierzem Śniateckim i z przedstawicielami KZ. Z wymienionymi związkowcami rozmowę o przeszłości zakładu i dniu dzisiejszym odbył prezes firmy Zbigniew Manugiewicz, który był uczestnikiem historycznego strajku w Gencjanie.

Rocznica śmierci rtm. Pileckiego

W całym kraju odbyły się różnorodne obchody 68. rocznicy śmierci rtm. Witolda Pileckiego. We Wrocławiu pod Mszy św. w kościele św. Doroty uczestnicy przemaszewali pod pomnik bohatera, gdzie złożono kwiaty.

Witold Pilecki został zatrzymany 8 maja 1947. W czasie śledztwa aż do listopada był torturowany. Pokazowy proces trwał od 3 do 15 marca 1948 roku. Wyrok śmierci wykonano strzałem w tył głowy 25 maja tego samego roku.

Pokazowy proces Witolda Pileckiego, bohatera, który z własnej woli dostał się do Auschwitz, by organizować tam ruch oporu, walczył w Powstaniu Warszawskim, a po wojnie powrócił do kraju, i tzw. „grupy Witolda” rozpoczął się 3 marca 1948 w Warszawie. Oskarżyciel mjr Czesław Łapiński postawił zarzuty m.in. szpiegostwa i współpracy z Niemcami, posługiwanie się fałszywymi dokumentami. Prokurator nie dopuścił do przesłuchania świadków oskarżenia ani obrony. Zażądał dla oskarżonych kary śmierci.

Świat bez wolności

Międzynarodowy Przegląd Filmowy „Świat bez wolności”, rozpoczął się 3 czerwca we wrocławskim kinie Nowe Horyzonty. Przegląd to 9 dni ze światowymi klasykami kina oraz spotkania z cenionymi i znanymi na całym świecie filmowcami, historykami, dziennikarzami i świadkami historii. Na spotkaniach w ramach Przeglądu pojawili się m.in.: Jiří Menzel, Marta Meszaros, Vytautas Landsbergis, Wolfgang Templin, José Torres, Jan Nowicki, Grażyna Torbicka. Organizatorem jest Instytut Pamięci Narodowej.

„Solidarność” strażnikiem pamięci

Czerwiec jest w panteonie naszej najnowszej historii miesiącem zdarzeń, które miały miejsce w 1976 roku. Wtedy robotnicy Radomia, Ursusa, Wrocławia i innych miast sprzeciwili się polityce drastycznych cen ogłoszonej przez komunistów. W rocznicę tego zdarzenia przewodniczący NSZZ „Solidarność” Piotr Duda powiedział, że Związek jest strażnikiem pamięci sprzed 40 lat.

Myślę, że to niezwykle trafne określenie. Przecież od chwili, kiedy w 1989 roku powstała „Solidarność”, ludzie z nią związani bez przerwy byli i nadal są aktywni w przypominaniu ważnych dat naszej historii. Jeden z pierwszych plakatów, jakie wtedy kolportowano po kraju zawierał tylko same daty: 1956, 1968, 1970, 1976 i słowo – Pamiętamy! Do dzisiaj nikt za te zbrodnie komunistyczne rozliczony nie został. Mało tego, dalej ci zbrodniarze pobierają horrendalne emerytury. Dopiero obecny rząd rozpoczął proces legislacyjny, który może znieść te przywileje, z których korzystają nadal aparatczycy starego systemu. Do dzisiaj żyją jeszcze niepokojeni przez nikogo ludzie odpowiedzialni za śmierć tysięcy żołnierzy wyklętych, do dzisiaj ci z nich, którzy umarli, leżą na honorowych miejscach na Cmentarzu Powązkowskim, na grobach swoich ofiar.

Pomyśleć, że ponad 25 lat wolnej Polski, a my nie potrafimy rozliczyć naszej przeszłości. Gdy teraz tego nie zrobimy, to dalej będzie za nami wlec się ta nieogojona rana.

Dzisiaj doskonale widać, dlaczego nie można było w tej mierze nic zrobić. U władzy prawie bez przerwy byli ludzie, dla których istotą było relatywizowanie historii, obarczenie równą winą katów i ofiar.

Dużo światła na znalezienie przyczyn, że nawet wśród wielu prześladowanych przez komunistów, nie było chęci rozliczenia oprawców, daje seria książek „Resortowe dzieci”. Okazuje się, że grzebanie w życiorysach przodków ma jednak sens. To nie przypadek zrzucił, że kluczowe stanowiska, np. w mediach publicznych, piastowali po 1989 roku dzieci aparatczyków partyjnych i resortów siłowych.

Dzisiaj to oni, mając dalej ogromne wpływy w komercyjnych mediach, sterują częścią opinii publicznej, to oni tworzą narrację zagrożenia i obłożonej twierdzy, to oni próbują wmówić społeczeń-

stwu, że w Polsce zagrożona jest demokracja.

Wszystko, co zrobił obecny rząd, zostało spotwarzone, zdeprecjonowane i ocenione negatywnie. Jednak na takie jawne kłamstwo i manipulację większość narodu nabrać się nie daje. Robią co rusz sondaże, tak jakby miało dojść rzekomo do skrócenia kadencji obecnej ekipy, one pokazują jednak, że PiS nie tylko utrzymuje swój stan posiadania, ale nawet go powiększa. Rodzi to u oponentów nieustanną frustrację. Tyle już pieniędzy utopili, a ten głupi naród dał się kupić za 500 zł – mówią bezczelnie. Nawet swoje pieniądze już przekazał albo ma je lada chwila dać wielki finansista G. Soros.

Myślę, że jeśli ludzie PiS nie wpadną w jakąś pułapkę samouwielenia, pychy i nieomyślności, to są w stanie rządzić co najmniej jeszcze jedną kadencję.

Nie było do tej pory rządu, który z taką determinacją i konsekwencją wprowadzałby punkt po punkcie swoje obietnice wyborcze.

Oczywiście, zdaję sobie sprawę, że na najtrudniejsze jeszcze czas nie nadszedł, jak choćby przywrócenie wcześniejszych emerytur, ale nie wyobrażam sobie, by można się z tego wycofać.

Opozycja, ustami swoich co bardziej racjonalnie myślących przedstawicieli, przyznaje, że jednak coś PiS wychodzi. Jednocześnie jednak wypuszcza w przestrzeń publiczną bardzo niepokojące zapowiedzi mówiące o podjęciu siłowych prób odzyskania władzy.

Mam nadzieję, że to tylko taka bojowa retoryka mająca na celu przykrycie swojej niemocy, a nie rzeczywisty plan, bo inaczej byłoby to działanie, nazywane wprost, zdradą stanu.

Komuś się marzy drugi Majdan, ale to bardzo złowieszcze marzenia i niestosowne porównanie. Pamiętać należy, że wydarzenia sprzed 2 lat na Ukrainie przyniosły rozlew krwi i były dla Rosji okazją do aneksji części terytorium Ukrainy. Spierajmy się do bólu, ale szanujmy wyniki demokratycznych wyborów.

Nie będę przytaczał nazwisk, życiorysów i funkcji tych osób, które próbują zbuntować naród przeciwko swojemu rządowi. Mam nadzieję, że jeszcze się zreflektują i opamiętają.

Oby nie za późno.

JANUSZ WOLNIAK

Dom „Solidarności”

FOT. TOMASZ BIALASZCZYK

Podczas uroczystej mszy świętej sprawowanej 19 czerwca we Wrocławiu w intencji internowanych i ofiar stanu wojennego proboszcz parafii św. Klemensa Dworzaka ojciec Jacek Maciaszek stwierdził, że „Solidarność” w tym kościele ma swój dom.

Tradycyjnie w czerwcu od wielu lat dolnośląscy internowani i represjonowani modlą się przed obrazem Matki Bożej Pocieszenia. Jak stwierdził w kazaniu ojciec

Maciaszek od tamtych wydarzeń wyrosły już nowe pokolenia Polaków, którym trzeba przypominać o naszych nieodległych dziejach. Natomiast w parafii przy Alei Pracy mimo zmieniających się księży, ludzie zatroskani o losy Ojczyzny są mile widziani. Dlatego w dalszej części kazania przypomniał autentyczną relację opisującą wydarzenia w pobliskiej Fadromie z 1981 roku. Wówczas (jak i współcześnie) dokonuje się różnych manipulacji,

aby przedstawić sytuację w Polsce w niekorzystnym świetle. Przed pieśnią *Boże coś Polskę* została zmówiona osobna modlitwa w intencjach Prezydenta RP, pani premier, rządzących i parlamentarzystów.

Na koniec w przyparafialnym ogrodzie opozycjoniści lat osiemdziesiątych przy kawie i ciastkach śpiewali piosenki internowanych oraz rozmawiali o współczesnej Polsce.

TB

Modlitwa o kanonizację

FOT. TOMASZ BIALASZCZYK

Wszóstą rocznicę ogłoszenia ks. Jerzego Popiełuszki błogosławionym Kościoła katolickiego dolnośląska „Solidarność” modliła się przy relikwiach męczennika przechowywanych we wrocławskim kościele NMP Królowej Pokoju.

Rozpoczynając mszę świętą koncelebrowaną, ojciec Jerzy Ditrich proboszcz obłackiej parafii serdecznie przywitał ludzi „Solidarności” przybyłych na uroczystość ze sztandarami i władzami regionu. Przypomnił, że w wielu modlitwach wyrażana jest prośba o szybką kanonizację polskiego kapłana.

Na zakończenie uroczystości liczna grupa wiernych modliła się

przy kaplicy, w której przechowywane są relikwie męczennika. Długa kolejka ustawiła się do ucałowania relikwiarza ze szczątkami. Wśród oczekujących była rodzina, która przypominała, że u źródeł procesu kanonizacyjnego jest uzdrowienie jesienią 2014 roku francuskiego mężczyzny, który prosił o powrót do zdrowia za wstawiennictwem młodego księdza z Polski. Przedstawiciele Zarządu Regionu z Kazimierzem Kimso na czele złożyli w kaplicy wiązankę kwiatów w imieniu członków Związku, którym od 2014 patronuje ks. Jerzy Popiełuszko.

TB

Emeryci z wrocławskich Krzyków

W każdym kolejnym miesiącu grupa emerytowanych nauczycieli spotyka się na spotkaniu integracyjnym. Jest to forma szczególnie akceptowana po przejściu na emeryturę, bo stanowi rodzaj aktywizacji i przekłada się na utrwalenie wzajemnych więzi koleżeńskich. Wybrany aktyw Koła stara się tak prowadzić spotkania, by były one atrakcyjne dla każdego uczestnika. Co do zasady honorujemy osobiste święta, są to przeważnie imienny, a od ukończenia osiemdziesięciu lat obchodzimy jubileusze. Ten pośród członków, który ukończył dziewięćdziesiąt lat staje się nestorem grupy. Spotkania są też traktowane jako wszechnicza wiedzy historycznej i społecznej. Życie i nasza historia samo narzuca przebieg naszych spotkań, wy-

znacza je jakieś zdarzenie znaczące dla wszystkich Polaków. W kwietniu w sposób szczególny obchodziliśmy 1050 rocznicę chrztu Polski. Każdy zapoznał się katalogiem wiedzy dotyczącej imprez w mieście, kraju, a nawet zagranicą. Uznaliśmy, że włączymy się do uczczenia znaczących zdarzeń z naszej historii. W dniach 2 i 3 maja udaliśmy się z pielgrzymką do Częstochowy by przed obliczem Pani Jasnogórskiej w zbiorowej modlitwie wraz z Bi-

skupami i przedstawicielami władz politycznych państwa prosić o łaski dla całej naszej Ojczyzny i prywatnie o pomyślność dla każdego z nas i naszych najbliższych. W tym roku zbiegają się okrągłe rocznice dawnych znaczących dla kraju rocznic. Są to: 360 rocznica Ślubów Króla Jana Kazimierza we Lwowie z dnia 1 kwietnia 1656 roku, 60 rocznica Ślubów Jasnogórskich z 24 sierpnia 1956 roku według tekstu napisanego przez kardynała Stefana

Wyszyńskiego mimo jego internowania w Komańczy. Kolejna rocznica Konstytucji 3 maja i kościelne święto Matki Boskiej Królowej Polski.

JÓZEF BIELECKI
KOŁO EMERYTÓW PRZY
MIĘDZYAKŁADOWEJ
KOMISJI PRACOWNIKÓW
OŚWIATY I WYCHOWANIA
WROCLAW KRZYKI.

Szkolenie pocztów

FOT. JANUSZ WOLNIK

W Zarządzie Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk 21 czerwca już po raz drugi odbyło się szkolenie pocztów sztandarowych. Piotr Majchrzak zapowiedział, że planuje jeszcze przynajmniej jedno takie spotkanie. Na szkolenie mogą przyjść zarówno ci, którzy są przy sztandarach od lat, jak również ci, którzy tę zaszczytną funkcję będą dopiero pełnić. (jw)

Koledze Markowi Kalecie
wyraży współczucia z powodu śmierci

Matki

składają koleżanki i koledzy
z Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

Koleżance Magdalenie Szczurowskiej
wyraży współczucia z powodu śmierci

Syna

składają koleżanki i koledzy
z Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI EKONOMICZNO-FINANSOWE

według stanu z dnia 4.06.2016 r.

MINIMALNE WYNAGRODZENIE

- od 01.01. do 31.12.2016 r. (wzrost o 5,7% w stosunku do 2015 r.) **1.850,00 zł i 1.480,00 zł (80%)**
  - od 01.01. do 31.12.2015 r. (wzrost o 4,2% w stosunku do 2014 r.) **1.750,00 zł i 1.400,00 zł (80%)**
- Uwaga!** Minimalne wynagrodzenie przy stażu pracownika do 1 roku może być obniżone do 80%.

NAJNIŻSZE WYNAGRODZENIE

- od 01.01.2001 r. (bezterminowo) **760,00 zł**

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE (W KWARTALE)

- w IV kw. 2015 r. – 4.066,95 zł
- w I kw. 2016 r. – 4.181,49 zł**

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE W GOSPODARCE NARODOWEJ (ZA ROK)

- 2015 r. (wzrost o 3,07% do 2014 r.) – 3.899,78 zł
- 2016 r. (plan w ustawie budżetowej) – 4.055 zł**

PRZECIĘTNE MIES. WYNAGR. W SEKTORZE PRZEDSIĘB. Z ZYSKIEM (BEZ ZYSKU) W KWARTALE

- w IV kw. 2015 r. – 4.280,80 zł (4.280,39 zł)
- w I kw. 2016 r. – 4.201,91 zł (4.201,57 zł)**

KWOTA BAZOWA (od 01.03.2016 r. do 28.02.2017 r.)

- 3.408,62 zł** (wzrost do poprzedniej o 3,03%)
- 24% kwoty bazowej 818,07 zł**

WSKAŹNIK WALORYZACJI EMERYTUR I RENT ORAZ ZASIŁKÓW I ŚWIADCZEŃ PRZEDEMERYTALNYCH

- od 01.03.2016 (dla świadczeń przyznanych do 29.02.2016 r.) **0,24%**

LIMITY DOPUSZCZALNYCH MIESIĘCZNYCH PRZYCHODÓW DLA EMERYTÓW I RENCISTÓW (70% I 130% PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO WYNAGRODZENIA)

- Miesięcznie w roku 2016**
- od 01.01.2016 do 29.02.2016 r. **2.726,80 zł (70%)** **5.064,00 zł (130%)**
- od 01.03.2016 do 31.05.2016 r. **2.846,90 zł (70%)** **5.287,10 zł (130%)**
- od 01.06.2016 do 31.08.2016 r. **2.927,10 zł (70%)** **5.436,00 zł (130%)**

UWAGA! Przychody emeryta (do osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego) i rencisty (bez względu na wiek) przekraczające podane wyżej wielkości powodują odpowiednio zmniejszenie (przekroczenie 70%) bądź zawieszenie emerytury, renty (przekroczenie 130%).

KWOTY MAKSYMALNEGO ZMNIEJSZENIA EMERYTURY I RENTY PRZY OSIĄGANIU PRZYCHODU POWYŻEJ 70% DO 130% PRZECIĘT. WYNAGR. (od 1.03.2016 r. do 28.02.2017 r.)

- dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy **563,05 zł**
- dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy **422,32 zł**
- dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba **478,62 zł**

ŚWIADCZENIA RODZINNE

- Zasiłki rodzinne** w zależności od wieku dziecka miesięcznie na dziecko (od 01.11.2015 r. do 31.10.2016):
  - do ukończenia 5 lat – **89,00 zł** – powyżej 5 do 18 lat – **118,00 zł** – powyżej 18 do 24 lat – **129,00 zł**
- Dodatki do zasiłku rodzinnego (od 01.11.2009 r.) z tytułu:**
  - urodzenia dziecka (jednorazowo, w zależności od dochodu) **1.000,00 zł**
  - wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej (na trzecie i każde następne dziecko – od 01.11.2015 do 31.10.2016) **90,00 zł**
  - opieki nad dzieckiem w czasie korzystania z urlopu wychowawczego (miesięcznie) **400,00 zł**
  - samotnego wychowywania dziecka (miesięcznie na dziecko nie więcej niż 370 zł na wszystkie):
    - pełnosprawnego (od 01.11.2015 do 31.10.2016) **185,00 zł**
    - niepełnosprawnego (miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 530 zł na wszystkie - od 01.11.2015 do 31.10.2016) **265,00 zł**
  - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (miesięcznie na dziecko):
    - w wieku do ukończenia 5. roku życia (od 01.11.2015 do 31.10.2016) **80,00 zł**
    - w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia (od 01.11.2015 do 31.10.2016) **100,00 zł**
  - rozpoczęcia roku szkolnego (raz w roku na dziecko – we wrześniu) **100,00 zł**
  - nauki dziecka w szkole ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej poza miejscem zamieszkania (miesięcznie na dziecko przez 10 miesięcy – od września do czerwca następnego roku):
    - jeżeli mieszka i uczy się poza szkołą - np. stancja (od 01.11.2015 do 31.10.2016) **105,00 zł**
    - jeżeli dojeżdża do miejscowości, w której znajduje się szkoła (od 01.11.2015 do 31.10.2016) **63,00 zł**
- Świadczenie pielęgnacyjne** – miesięcznie (od 01.01. do 31.12.2016 r.) **1.300,00 zł**
- Zasiłek pielęgnacyjny** – miesięcznie – w zależności od dochodu (od 01.11.2009 r.) **153,00 zł**
- Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka – tzw. „becikowe”** (od 01.01.2013 r. – w zależności od dochodu, tj. jeśli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza 1.922 zł) **1.000,00 zł**

Uwaga! W okresie od 01.11.2015 r. do 31.10.2016 r. dochód (netto) z 2014 r. (w przeliczeniu na osobę w rodzinie), uprawniający do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku, nie może przekroczyć kwoty **674,00 zł**, a w rodzinie wychowującej dziecko niepełnosprawne kwoty **764,00 zł**. Od 01.01.2016 r. osoby, które przekroczyły podane progi dochodowe, nie zostaną już pozbawione prawa do świadczeń rodzinnych, lecz wypłata zasiłków i dodatków będzie jedynie pomniejszona o kwotę przekroczenia progu dochodowego.

INNE ZASIŁKI

- Zasiłek pogrzebowy (od 01.03.2011 r.) **4.000 zł**
- Zasiłek dla bezrobotnych (przyznawane od 01.06. 2016 r. do 31.05.2017 r.):
  - **przez pierwsze trzy miesiące:**
    - podstawowy (100%) **831,10 zł** – obniżony (80%) **664,90 zł** – podwyższony (120%) **997,30 zł**
  - **w kolejnych miesiącach:**
    - podstawowy (100%) **652,60 zł** – obniżony (80%) **522,10 zł** – podwyższony (120%) **783,10 zł**
- Świadczenie przedemerytalne (przyznawane od 1.03.2016 r. do 28.02.2017 r.) **1.029,86 zł**
- Świadczenie i zasiłki przedemerytalne (przyznane przed 1.03.2016 r.) zwiększane są (od 01.03.2016 r.) o **0,24%**

NAJNIŻSZE EMERYTURY I RENTY (od 01.03.2016 r. do 28.02.2017 r.)

- Emerytura, renta za całkowitą niezdolność do pracy (dawna I i II gr.) oraz renta rodzinna **882,56 zł**
- Renta za częściową niezdolność do pracy (dawna III grupa) **676,75 zł**
- Wypadkowa renta za całkowitą niezdolność i wypadkowa renta rodzinna **1.059,07 zł**
- Wypadkowa renta za częściową niezdolność do pracy **812,10 zł**
- Renta socjalna **741,35 zł**

Uwaga! W przypadku osiągnięcia dodatkowych przychodów od 01.06.2016 do 31.08.2016 r. przekraczających **2.927,10 zł** miesięcznie (70% przec. mies. wynagrodzenia z I kw. 2016 r.) renta socjalna w takim miesiącu ulega zawieszeniu.

ODPISY NA ZAKŁADOWY FUNDUSZ ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH W 2016 ROKU

- Obowiązkowe:**
  - podstawowy na jeden etat (37,5% od kwoty 2.917,14 zł, tj. przec. w gosp. narod. w II półr. 2010 r.) **1.093,93 zł**
  - zwiększony na jeden etat zatrudnionego w szczególnie uciążliwych warunkach pracy (50% od kwoty jak wyżej) **1.458,57 zł**
  - na jednego pracownika młodocianego (w I, II, i III roku nauki – 5%, 6%, 7% od kwoty jak wyżej): **145,86 zł; 175,03 zł; 204,20 zł**
  - na nauczyciela (1 etat) objętego Kartą Nauczyciela (110% od kwoty 2.618,10 zł) **2.879,91 zł**

- na jednego emeryta (rencistę) byłego pracownika uczelni publ. (10% rocznej najniższej emerytury z roku poprzedniego) **1.049,34**

- Uznaniowe:**
  - na emeryta i rencistę objętego opieką socjalną (6,25% od kwoty 2.917,14 zł) **182,32 zł**
  - zwiększony na niepełnosprawnego (6,25% od kwoty jw.) o kwotę **182,32 zł** (łącznie z podstawowym) **1.276,25 zł**

STAWKI DIET I RYCZAŁTÓW ZA PODRÓŻE SŁUŻBOWE (od 01.03.2013)

- Dieta (gdy nie zapewniono ani jednego posiłku) **30,00 zł**
- Ryczałt na dojazdy (20% diety) **6,00 zł**
- Ryczałt za nocleg (150% diety) **45,00 zł**

Uwaga: Dieta jest zmniejszana o koszt zapewnionego bezpłatnego częściowego żywienia, przyjmując, że śniadanie i kolacja stanowią po 25% diety, tj. po 7,50 zł, a obiad 50% diety, tj. 15 zł. Przy zapewnieniu wszystkich trzech posiłków dieta nie przysługuje.

STAWKI ZA 1 KM PRZEBIEGU POJAZDU (od 14.11.2007 r.)

- Sam. osob. o poj. do 900 cm³ **0,5214 zł/1 km**
- Sam. osob. o poj. powyżej 900 cm³ **0,8358 zł/1 km**

ODSETKI ZA ZWŁOKĘ W PŁATNOŚCIACH

- Ustawowe** z tytułu świadczeń cywilnoprawnych (rocznie – przy liczbie dni w roku 365):
  - odsetki zwykłe:
    - (od 15.10.2005 r.) 11,50%
    - (od 15.12.2008 r.) 13,00%
    - (od 23.12.2014 r.) 8,00%
    - (od 01.01.2016 r.) **5,00%**
  - odsetki za opóźnienie: (od 01.01.2016 r.) **7,00%**
- Z tyt. zobowiązań podatkowych** oraz składek na ubezpieczenia społeczne (rocznie):
  - (od 06.12.2012 r.) 13,50%
  - (od 10.01.2013 r.) 13,00%
  - (od 07.02.2013 r.) 12,50%
  - (od 07.03.2013 r.) 11,50%
  - (od 09.05.2013 r.) 11,00%
  - (od 06.06.2013 r.) 10,50%
  - (od 04.07.2013 r.) 10,00%
  - (od 09.10.2014 r.) **8,00%**

KWOTA ROCZNEGO OGRANICZENIA PODSTAWY WYMIARU SKŁADEK W ROKU 2016

- kwota, powyżej której nie pobiera się składek na ubezpiecz. em. i rent. **121.650**

SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA W ROKU 2016

- Spoleczne**
  - fundusz emerytalny (pracownik – 9,76%; pracodawca – 9,76%) **19,52%**
  - fundusz rentowy (pracownik – 1,5%; pracodawca – 6,5%) **8,00%**
  - fundusz chorobowy (tylko pracownik) **2,45%**
  - f. wypadkowy (tylko pracodawca) **od 0,40% do 3,60%**
- Razem ubezpieczenia społeczne:** **pracownik: 13,71% pracodawca: od 16,66% do 19,86%**
- Fundusz pracy** (tylko pracodawca) **2,45%**
- GFŚP** (tylko pracodawca) **0,10%**
- Fundusz Emerytur Pomostowych** (tylko pracodawca) **1,50%**
- Zdrowotne** (tylko pracownik – obciążenie pracownika 1,25%, bo 7,75% odliczane jest od podatku) **9,00%**

DEKLAROWANE SKŁADKI MIESIĘCZNE DLA PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ (przy zatrudnieniu do 9 osób)

- Minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpiecz. społeczne i Fundusz Pracy:**
  - od 01.01. do 31.12.2016 r. (60% planow. przecięt. mies. wynagr. w gosp. narod. na 2016 r.) **2.433,00 zł**
- Minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne**
  - od 01.01. do 31.12.2016 r. (75% przecięt. mies. wynagr. w sektorze przedś. z zyskiem z IV kw. 2015 r.) **3.210,60 zł**
- Minimalna składka na ubezpieczenie społeczne**
  - od 01.01. do 31.12.2016 r. (bez chorobowego – 29,32% podstawy wymiaru) **713,35 zł** (z chor. 31,77%) **772,96 zł**
  - w tym:
    - f. emerytalny (19,52% podstawy wymiaru) **474,92 zł**
    - f. rentowy (8% podstawy wymiaru) **194,64 zł**
    - f. wypadkowy (do 31.03.2015 r. – 1,93%) 45,85 zł;
    - f. chorobowy (2,45% podstawy wymiaru) **43,79 zł**
    - f. chorobowy (2,45% podstawy wymiaru) **59,61 zł**
- Minimalna składka na ubezpieczenie zdrowotne**
  - od 01.01. do 31.12.2016 r. (9,0% podstawy wymiaru) **288,95 zł**
  - w tym odliczana od podatku (7,75%) **248,82 zł**
- Minimalna składka na Fundusz Pracy** (2,45% podstawy wymiaru) **59,61 zł**

SKALA PODATKU DOCHODOWEGO OD OSÓB FIZYCZNYCH W ROKU 2016

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	85.528	18% podstawy minus 556 zł 02 gr
85.528		14.839 zł 02 gr + 32% nadwyżki ponad 85.528 zł

KWOTA ZMNIEJSZAJĄCA ZALICZKĘ NA PODATEK DOCHODOWY W ROKU 2016

- rocznie **556,02 zł**
- miesięcznie (1/12 kwoty rocznej) **46,33 zł**

ZRYCZAŁTOWANE KOSZTY ZE STOSUNKU PRACY W ROKU 2016

- Podstawowe u jednego pracodawcy (siedziba zakładu i miej. zam. w tej samej miejscowości):
  - miesięcznie **111,25 zł**
  - rocznie **1.335,00 zł**
- Podstawowe dla wieloetatowców (siedziba zakładu i miejsce zam. w tej samej miejscowości):
  - miesięcznie (u każdego pracodawcy) **111,25 zł**
  - rocznie (nie więcej niż) **2.002,05 zł**
- Zwiększone o 25% u jednego pracodawcy (siedziba zakładu w innej miejscowości niż zam.):
  - miesięcznie **139,06 zł**
  - rocznie **1.668,72 zł**
- Zwiększone o 25% u wieloetatowców (siedziba zakładu w innej miejsc. niż zamieszkanie):
  - miesięcznie (u każdego pracodawcy) **139,06 zł**
  - rocznie (nie więcej niż) **2.502,56 zł**

ULGA PRORODZINNA W ROKU 2016

- Rocznie za każde wychowywane dziecko (wg przyjętej przez Senat zmiany, ale przed podpisem Prezydenta i publikacją w Dzienniku Ustaw):
  - za pierwsze **– 1.112,04 zł**
  - za drugie **– 1.112,04 zł** (2.224,08 zł za dwoje)
  - za trzecie **– 2.000,04 zł** (4.224,12 zł za troje)
  - za czwarte i każde następne **– 2.700,00 zł** (6.924,12 zł za czworo)

LIMITY DOPUSZCZALNYCH PRZYCHODÓW (OD 01.03.2016 R. DO 28.02.2017 R.) DLA POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE

- Miesięczna dopuszczalna kwota przychodu** (25% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2015 r.) **975,00 zł**
- Miesięczna graniczna kwota przychodu** (70% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2015 r.) **2.729,90 zł**
- Roczna dopuszczalna kwota przychodu** (25% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2015 r. x 12) **11.700,00 zł**
- Roczna graniczna kwota przychodu** (70% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2015 r. x 12) **32.758,80 zł**

Uwaga! W przypadku przekroczenia dopuszczalnej kwoty przychodu (osiągnięty przychód bez doliczania wysokości pobieranego świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego) – miesięcznej **975,00 zł** lub rocznej **11.700,00 zł**, a nieprzekroczenia granicznej kwoty przychodu (tj. osiągnięty przychód bez doliczania wysokości pobieranego świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego) miesięcznej – **2.729,90 zł** lub rocznej **32.758,80 zł**, świadczenie podlega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia. W przypadku gdy w wyniku zmniejszenia kwota świadczenia byłaby niższa niż **514,93 zł**, świadczenie wynosi **514,93 zł**. W przypadku przekroczenia kwoty granicznej świadczenie podlega zawieszeniu. Gdy dopuszczalna kwota przychodu nie jest przekroczona, świadczenie przysługuje w pełnej wysokości.

Opracował: JERZY PŁAZA

26 BIEG SOLIDARNOŚCI

10.09.2016

9:30 – biegi młodzików

12:30 – biegi dzieci

16:00 – bieg główny

UWAGA! Zapisy do wszystkich biegów przez internet!

Start i meta – Hotel „WODNIK” – Wrocław, ul. Na Grobli 28

Regulamin, zapisy – www.bieg.solidarnosc.wroc.pl

Od godz. 17:00 zapraszamy na festyn rodzinny

PATRONAT HONOROWY:

WROCLAW 2016
Europejska Stolica Kultury

ORGANIZATORZY: Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”, pl. Solidarności 1/3/5, 53-661 Wrocław • Dolnośląskie Stowarzyszenie Kultury Zdrowotnej i Sportu NSZZ „Solidarność”

Rodzaje szatni pracowniczych

Odpowiednie zagospodarowanie pomieszczeń pracowniczych przy spełnieniu obowiązujących wymagań BHP to obowiązek każdego pracodawcy.

Każdy pracodawca powinien zapewnić odpowiednie warunki przechowywania w firmie odzieży ochronnej oraz odzieży i obuwia roboczego.

Oznacza to, że w zależności od rodzaju stosowanej odzieży, warunków jej użytkowania, rodzaju prac, stopnia narażenia pracownika na zabrudzenie ciała i zanieczyszczenie odzieży substancjami szkodliwymi, trującymi lub materiałami zakaźnymi występującymi w środowisku pracy, w zakładzie powinny być zorganizowane odpowiednie pomieszczenia.

Przepisy określające wymagania dla pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (w tym szatni pracowniczych) określa Załącznik Nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Szatnie w wyżej wymienionym akcie prawnym zostały podzielone na 4 typy:

1) Szatnie odzieży własnej pracowników. Ten rodzaj szatni przeznaczony jest do przechowywania odzieży prywatnej pracowników, szczególnie jeżeli odzież ta nie powinna się stykać z odzieżą roboczą i środkami ochrony indywidualnej; Szatnia odzieży własnej pracowników powinna być wyposażona w szafy przeznaczone do indywidualnego użytku każdego

pracownika. W pomieszczeniu szatni powinno przypadać co najmniej 0,3 m² wolnej powierzchni podłogi na każdego pracownika korzystającego z szatni. Szatnia taka powinna odpowiadać następującym wymaganiom:

- powinna być urządzona osobna szatnia dla mężczyzn i osobna dla kobiet; w przypadku zatrudnienia mniej niż 5 pracowników na jednej zmianie szatnie mogą być wspólne dla mężczyzn i kobiet, z tym że powinny być urządzone kabiny do przebierania się (nie dotyczy szatni wieszakowych przeznaczonych dla pracowników niemających obowiązku stosowania odzieży roboczej i ochronnej);

- powinna być wyposażona w stojaki wieszakowe na odzież własną pracowników; odzież ta, powinna być przechowywana na indywidualnych wieszakach;

- stojaki wieszakowe powinny być jednopoziomowe i mieć w dolnej części siatkowe półki na obuwie, w górnej zaś - półki na nakrycia głowy, teczki itp.;

- szerokość przejścia dla obsługi szatni powinna wynosić, co najmniej 1,1 m między rzędami wieszaków na dwóch sąsiednich stojakach, zaś, co najmniej 0,95 m

między ścianą a zewnętrznym rzędem wieszaków;

- powinna w niej znajdować się przebieralnia wyposażona w miejsca do siedzenia i wieszaki na odzież; liczba miejsc do siedzenia powinna wynosić co najmniej 30% liczby zatrudnionych na najliczniejszej zmianie (nie dotyczy szatni wieszakowych przeznaczo-

bezpośrednie połączenie z umywalnią, z natryskami i szatnią odzieży własnej pracowników. Szatnia taka powinna być wyposażona w szafy przeznaczone do indywidualnego użytku każdego pracownika.

3) Szatnie podstawowe. Jest to najpopularniejszy rodzaj szatni. Szatnie te przeznaczone są do przechowywania odzieży własnej pracowników, odzieży roboczej oraz środków ochrony indywidualnej. Tworzona jest zamiast osobnych szatni odzieży własnej pracowników oraz szatni odzieży roboczej i ochronnej dla zatrudnionych przy

przeznaczona jest na odzież własną pracowników, druga część przeznaczona jest na odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej. Trzecia część to przepustowy zespół sanitarny z natryskami, znajdujący się pomiędzy częścią pierwszą i drugą.

- powinna być urządzona dla pracowników zatrudnionych przy pracach związanych ze stosowaniem lub wydzielaniem się substancji trujących, zakaźnych, promieniotwórczych, drażniących lub uczulających oraz innych substancji o nieprzyjemnym zapachu, a także przy

Szczerze wyrazy współczucia rodzinie i przyjaciołom z powodu śmierci naszej koleżanki

ś. † P.

Basi Jagodzinskiej

przewodniczącej Koła NSZZ „Solidarność” przy Szkole Podstawowej nr 61 we Wrocławiu, składająca koleżanki i koledzy z NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania Wrocław – Krzyki.

Z głębokim żalem żegnamy Kolegę

ś. † P.

dr. Jana Bocianowskiego

wieloletniego pracownika Wojewódzkiego Szpitala im. Józefa Babińskiego we Wrocławiu
Koleżanki i Koledzy z NSZZ „Solidarność” Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu i pracownicy.

Z głębokim żalem żegnamy Kolegę

ś. † P.

dr.n. med. Edmunda Kuzinowicza

wieloletniego pracownika Wojewódzkiego Szpitala im. Józefa Babińskiego we Wrocławiu
Koleżanki i Koledzy z NSZZ „Solidarność” Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu i pracownicy.

nych dla pracowników niemających obowiązku stosowania odzieży roboczej i ochronnej np. pracownicy biurowi).

2) Szatnie odzieży roboczej i ochronnej - przeznaczone są do przechowywania odzieży roboczej oraz obuwia roboczego; powinna być urządzona niezależnie od szatni odzieży własnej pracowników - dla pracowników zatrudnionych przy pracach powodujących znaczne zabrudzenie odzieży (stwarzające możliwość zanieczyszczenia wnętrza szafy do przechowywania odzieży) lub jej zamoczenie oraz dla pracowników, których odzież robocza, z uwagi na rodzaj wykonywanej pracy, musi spełniać szczególne wymagania higieniczno-sanitarne.

W pomieszczeniu szatni, powinno przypadać, co najmniej 0,3 m² wolnej powierzchni podłogi na każdego pracownika korzystającego z tej szatni. Szatnia odzieży roboczej i ochronnej powinna mieć

pracach, podczas których zabrudzenie odzieży roboczej i środków ochrony indywidualnej występuje w tak małym stopniu, że nie stwarza ryzyka zanieczyszczenia odzieży własnej pracowników.

- w szatni, powinno przypadać, co najmniej 0,5 m² wolnej powierzchni podłogi na każdego pracownika korzystającego z tej szatni.

- szatnia, powinna być wyposażona w dwie szafy pojedyncze lub jedną szafę podwójną dla każdego pracownika korzystającego z tej szatni.

- jedna szafa pojedyncza lub jedna część szafy podwójnej powinna być przeznaczona na odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej, zaś druga - na odzież własną pracowników.

4) Szatnie przepustowe - stosuje się w zakładach o wysokich wymaganiach sanitarnych. Składają się z trzech części. Pierwsza

pracach pyłących, w wilgotnym i gorącym mikroklimacie lub powodujących intensywne brudzenie, część szatni przeznaczona na odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej powinna być wyposażona w szafy przeznaczone do indywidualnego użytku każdego pracownika;

- część szatni przeznaczona na odzież własną pracowników powinna odpowiadać wymaganiom stawianym szatniom odzieży własnej pracowników;

- ruch użytkowników szatni przepustowej pomiędzy obu jej częściami powinien odbywać się wyłącznie przez zespół sanitarny z natryskami.

- pracodawca powinien urządzić osobną szatnię przepustową dla pracowników mających kontakt z substancjami trującymi. Szatnia ta, powinna spełniać wymagania określone dla szatni przepustowych.

PAWEŁ CHABIŃSKI

Moda w PRL-u

Bluzki ze spadochronów i malowanej na jedwabiu wojskowej „mapie ucieczkowej”, które pomysłowe Polki szyły tuż po wojnie. Eleganckie sukienki lat 50. nawiązujące – wbrew antykapitalistycznej propagandzie – do stylu Diora. Wystawa „Modna i już! Moda w PRL-u”, prezentowana w Muzeum Narodowym, zaciekawia i zachwyca rozmachem

Moda PRL-u odzwierciedla rzeczywistość społeczną i polityczną. Także przez bunt wobec systemu komunistycznego, który część obywateli wyrażała przez dobór strojów – mówi Małgorzata Moźdzynska-Nawotka, kurator wystawy.

Styl i sprzeciw

- Wygląd kobiet wpływa na morale społeczeństwa – to przekonanie było w pewnych środowiskach kultywowane w czasach panującego po wojnie stalinowskiego reżimu. Podobnie jak podczas II wojny światowej, gdy dbałość o wygląd utożsamiano z wyrazem godności osobistej. Paryżanki traktowały wówczas swoją elegancję jako wyzwanie rzucone okupantowi, a w Warszawie, gdy minął szok pierwszych miesięcy okupacji, kobiety przyjęły podobną postawę.

Na wystawie zobaczymy elegancki kostium noszony w pierwszych latach po wojnie i nawiązujący swoim pochodzeniem oraz stylem do przedwojennej elegancji, szykowne rozkloszowane sukienki z dużymi kołnierzami z lat 50., będących odzwierciedleniem stylu prosto z Paryża, czy zachwycającą długą suknię w kwiatowe wzory uszytą z jedwabnego szlafrocka. W ten sposób Polki promowały „burżuazyjną” modę i kontestowały uniformizację i szarość otaczającej je rzeczywistości. Komunistyczna propaganda rozpisywała się

na temat okropnego i nieprzyzwoicie rozrutnego (wymagał dużej ilości materiału) „New Look” Christiana Diora, a nasze Panie wzorowały się na nim z upodobaniem – pomimo braku takich dopełniających go akcesoriów, jak np. sztywne tiulowe halki czy bogata biżuteria.

Styl poprawia obyczaj

Skąd wiedziano o zachodnich stylach w czasach naporu sowieckiej brzydoty?

Wystawa jest prezentowana w Muzeum Narodowym, pl. Powstańców Warszawy 5; Czynna do 28 sierpnia

- Gdy przeglądam ówczesną prasę kobiecą, mam wrażenie, że dziennikarze stosowali pełen krytycyzmu język, opisując zachodnie trendy, tylko po to, by jak najdokładniej zobrazować czytelnikom, na czym mogą się wzorować – wyjaśnia pani Moźdzynska-Nawotka.

Źródłem pomysłów były paczki z ubraniami z zagranicy: najpierw z UNRRA (międzynarodowej organizacji udzielającej pomocy krajom wychodzącym ze zniszczeń wojennych) a potem od przebywających na Zachodzie rodzin i docierających do nas w późniejszych czasach zachodnich czasopism z wykrojami, w szczególności z niemieckiej „Burdy”. To, jak wykorzystywać dostęp-

Dowodem na to, że w tamtym czasie można było ładnie wyglądać, były kolekcje własne „Przekroju” i kolekcje lekkich, często sportowych i równocześnie eleganckich kreacji – zaprojektowanych przez Barbarę Hoff – które zobaczymy w trzeciej sali wystawowej.

Mała stabilizacja

Oglądając stroje, szyte własnoręcznie przez zwyczajne kobiety i krawcowe, podziwiając styl uznanych polskich projektantów mody i poznając, a może bardziej: przypominając sobie produkty cenionych polskich firm, można dojść do wniosku, że ludzie w PRL-u zdecydowanie chcieli podążać za modą.

Pantofle w kształcie ryby, węża i model na 20-lecie PRL-u to dzieła Brunona Kamińskiego. Z jego usług korzystał m.in. Władysław Gomułka

ne materiały, by zablysnąć elegancją zachodniego stylu, doradzała od 1954 r. w swojej rubryce w „Przekroju” Barbara Hoff.

- Jej rubryka miała ogromne znaczenie dla informowania Polek o aktualnej modzie. – W krótkich i dowcipnych felietonach o modzie i za pomocą prostej kreski pokazywała nowe trendy. Wierzyła, że strój wpływa na zachowanie. I w czasach, gdy kultura osobista, elegancja, niezależność myślenia typowały jednostkę na wroga ludu, chciała sprawić, by Polacy interesowali się modą, stając się w ten sposób bardziej Europejczykami niż „ludźmi sowieckimi”.

- Podczas gdy dziś moda jest jednoznacznie związana z kultem marki i stanowi wyraz statusu finansowego, w tamtych czasach wiązała się raczej z „byciem elitarnym” w sensie kulturowym – konkluduje pani Moźdzynska-Nawotka.

Na wystawie zaprezentowano styl ubrań z czasów małej stabilizacji: sukienki mini, suknie wieczorowe, kreacje z bistoru (krempliny), wysmakowane dodatki. Ciekawostką są projektowane w tym czasie przez studentów Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych nakrycia głowy i zbiór butów, wykonanych przez mistrza Brunona Kamińskiego. W firmo-

Tkaniny ludowe, stosowana w folklorze kolorystyka i wzory stały się inspiracją dla projektantów lat 60. i 70. – podkreśla Małgorzata Moźdzynska-Nawotka

wej pracowni na Nowym Świecie wytwarzał oryginalne, często surrealistyczne wzory. Na wystawie zaprezentowano m.in. pantofelek w formie startującego samolotu, który otrzymał srebrny medal na jednej ze światowych wystaw.

- W tych latach ewoluuje postawa systemu wobec mody: zaczyna się dostrzegać, że moda jest ważną społecznie potrzebą, zaczyna się inwestować w przemysł odzieżowy – podkreśla kurator.

Trudności wyzwają kreatywność

Malowane ręcznie podkoszulki, sukienki z farbowanych pieluch tetrowych, bajecznie kolorowe swetry z resztek wełny kowarskiej, ekstrawaganckie stroje, będące wyrazem indywidualizmu wykonawcy – tak wyglądała codzienna moda w czasie wielkiego deficytu lat 80. Oglądając stroje z tamtego okresu, dochodzę do przekonania, że trudności wyzwają kreatywność. W momencie gdy dostępność materiałów była znikoma, ludzie najbardziej wydają się prześcigać w pomysłowości.

Naprzeciw strojów codziennych z lat 80. zaprezentowano na wystawie blisko setkę ubiorów autorstwa polskich projektantów. Myślami wracamy do lat 60. i późniejszych, gdy rodzimi specjaliści od mody nawiązywali m.in. do stylu zakopiańskiego.

Wyjaśnienie

Złośliwy chochlik drukarski uniemożliwił właściwe sprostowanie nieścisłości powstałych podczas redagowania tekstu o Pomniku Niepodległości w Wałbrzychu. Józef Zalas był zastępcą przewodniczącego Komitetu Budowy Pomnika, a pierwszym przewodniczącym był oczywiście Tadeusz Korzybski.

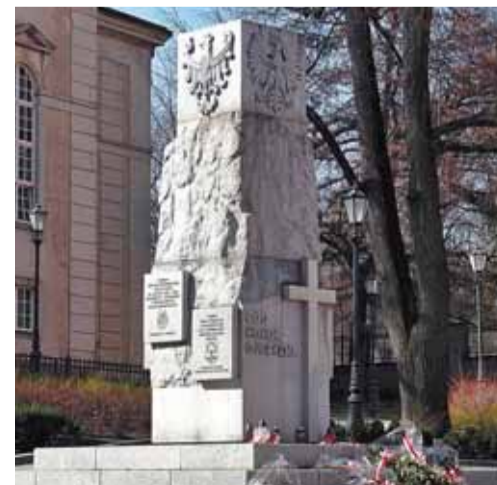
Kolejnymi przewodniczącymi byli: Alfons Daszkiewicz i Józef Obacz.

- To był wyraz wspierania przez państwo kultury ludowej, ale też przedwojennej tradycji poszukiwania inspiracji w rodzimym folklorze – Małgorzata Moźdzynska-Nawotka pokazuje wzorowane na góralskim wyszywane bolerko, sweter w charakterystyczne dla Podhala wzory i ponczo z góralskiej wełny. – Później motywy etniczne podjęła w swoich wyrobach Cepelia. Wraz z pojawieniem się ruchu hippisowskiego i światową modą na inspiracje etniczne nastąpiła moda na haftowane, często własnoręcznie, bluzki i dzinsy, nawiązujące bądź to do rodzimego stylu np. kaszubskiego bądź do stylu ubioru dzieci kwiatów.

Na wystawie zobaczymy także sporo kreacji przodującej w elegancji i indywidualnym stylu Mody Polskiej. Smaku ekspozycji dodaje także oryginalna sukienka, najbardziej ekstrawaganckiej pod względem stylu ubierania gwiazdy tamtych lat: Maryli Rodowicz. To kreacja, w której wylansowała „Małgoškę”. Całości dopełnia parada sukien ślubnych.

- Tworząc wystawę, chcieliśmy skonfrontować ówczesną modę z aktualnymi trendami – konkluduje Małgorzata Moźdzynska-Nawotka. Stad pomysł, by do katalogu wystawy sfotografować stroje we współczesnych aranżacjach. I widać, że tamta moda doskonale się broni.

DOROTA NIEDŹWIECKA

Wydarzenia

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Śpiewali o wolności

W Gimnazjum nr 6 we Wrocławiu 10 czerwca po raz 3. odbył się koncert pt. „Śpiewamy o wolności”. Patriotyczne piosenki wykonywane były przez dzieci i młodzież z różnych placówek oświatowych. Byli też wykonawcy spoza Wrocławia. Publiczność gorąco przyjmowała występy, a wśród oklaskujących był przewodniczący Regionu Dolny Śląsk Kazimierz Kimso, pełniący patronat nad koncertem oraz dolnośląski kurator oświaty Roman Kowalczyk.

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Marsze dla rodzin i życia

Od 29 maja do 29 czerwca trwa Miesiąc Rodzin. Marsze dla Rodzin i Życia odbyły się w wielu miejscowościach w Polsce. W naszym regionie we Wrocławiu 29 maja, a Wałbrzychu 19 czerwca manifestowali ludzie różnych pokoleń. Marsze zaczynały się Mszą św., przemarszem przez miasto a kończyły rodzinnym piknikiem. W czasie przemarszu skandowano hasła za życiem i rodziną.

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Czas festynów

W maju i czerwcu odbywają się liczne festyny organizowane przez samorządy oraz organizacje pozarządowe. Na jednym z nich, przy wsparciu Gminy Wrocław, Rady Osiedla Karłowice-Różanka i ZOZ Psie Pole Akcja Katolicka zaprosiła księdza Jakuba Bartczaka, rapującego księdza. Wystąpił on 19 czerwca na V Festynie w parafii NMP Matki Miłosierdzia we Wrocławiu.

Najbliższy występ ks. Jakuba na otwartym koncercie na Ostrowie Tumskim 25.06. o godz. 17.00

opr. jw

HUMOR

- Mamo, tata spadł ze schodów.
- I co powiedział?
- Przekleństwa ominą?
- Tak.
- To spadł w milczeniu.

○○○○

- Żona do męża:
- Kochanie, jakie lubisz kobiety, ładne czy inteligentne?
  - Ani jedne, ani drugie. Tylko ty mi się podobasz!

○○○○

- Przychodzi facet do dentysty:
- Dzień dobry, mam pewien problem.
  - Jaki?
  - Wydaje mi się, że jestem śmą.
  - Hm, to panu jest potrzebny psychiatra czy nie dentysta!
  - Wiem.... Ale u pana paliło się światło.

○○○○

- Dwie blondynki stoją obok siebie. Jedna z nich ma torebkę pełną cukierków. Po chwili pyta się koleżanki:
- Chcesz krówkę?
  - Nie, dzięki. Jestem wegetarianką.

○○○○

- Przychodzi pracownik do dyrektora
- Jestem zmuszony prosić pana o podwyżkę, ponieważ interesują się mną trzy firmy.
  - A mogę wiedzieć jakie to? – pyta dyrektor.
  - Elektrownia, gazownia i telekomunikacja.

○○○○

- Tato kto to jest masażysta?
- To jest synku facet, który dostaje od kobiet pieniądze za to, za co inni faceci dostają po gębie.

○○○○

- W pociągu jest wielki tłok, pasażerowie stoją w przedsiódkach. Nagle słychać głos z oddalonego przedziału:

- Lekarza, czy jest tutaj jakiś lekarz?
- Z końca wagonu przez tłum ludzi przeciska się lekarz, po dotarciu na miejsce słyzy pytanie:
- Choroba gardła na sześć liter?

○○○○

- Sypialnia. Żona stoi naga przed lustrem i mówi do męża:
- Czuję się okropnie. Jestem stara, gruba i brzydka. Mógłbyś chociaż powiedzieć mi jakiś komplement!
  - Masz bardzo dobry wzrok.

○○○○

- Dzieci przychodzą do szkoły, a pani ich pyta:
- Dzieci drogie, co daje nam krówka?
  - Dzieci: Mleko
  - Dobrze! A co daje nam kurka?
  - Dzieci: Jajka
  - Świetnie a świnia?
  - Dzieci: Prace domowe!

○○○○

- Czy wyrzekasz się synu, szatana? – pyta ksiądz podczas spowiedzi mężczyznę.
- Proszę księdza! Nie mogę, mam z nią dwoje dzieci!

○○○○

- W mieszkaniu dzwoni telefon. Słuchawkę podnosi ojciec trzech dorastających córek i słyszy, jak ktoś ciepłym barytonem pyta:
- Czy to ty, żabko?
  - Nie, tu właściciel stawu...

○○○○

- Na rozmowie kwalifikacyjnej:
- W CV napisał pan, że jest pan tajemniczy. Może pan to rozwinąć?
  - Nie.

○○○○

- Żona dzwoni do męża:
- Marian, kochanie, w naszym samochodzie lusterko odpadło...
  - Jak to się stało?
  - Policjant w protokole napisał, że dachowałam...

Z CYKLU: MISTRZOWIE BHP

